

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดสตูล ผู้วิจัยจะนำเสนออัลกุรอาน อัลหะดีษ เอกสาร บทความ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 แนวคิดอิสลามกับการศึกษา
- 2.2 บริบทการจัดการศึกษาเอกชนในจังหวัดสตูล
- 2.3 แนวคิดการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.4 แนวคิดการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 2.5 แนวคิดการวิจัยในชั้นเรียน
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดอิสลามกับการศึกษา

ท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่า

طلب العلم فريضة على كل مسلم

ความว่า “การแสวงหาความรู้เป็นวาญิบเหนือมุสลิมทุกคน”

รายงานโดยอิบนุ มาญะฮฺ

การศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อมวลมนุษยชาติ เพราะการศึกษาเปรียบเสมือนดวงประทีปส่องนำชีวิต เป็นประตูของความสำเร็จ และเป็นกุญแจแห่งอารยธรรม ดังนั้นจึงไม่มีประชาชาติใดในโลกอันกว้างใหญ่ที่ปฏิเสธความสำคัญของการศึกษา เพราะต่างตระหนักดีว่าพวกเขามีอาจจะดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างสงบสุขหากปราศจากการศึกษา ความจริงการศึกษานั้นไม่เพียงแต่จะมีความจำเป็นต่อมนุษย์เท่านั้น หากแต่ยังมีความสำคัญทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อมัตลุอ์อื่น ๆ ของอัลลอฮ์อีกด้วย (อิบราฮีม ณรงครักษาเขต. 2546: 1)

อิสมาอีลลูตี จะปะเกีย (2549: ออนไลน์) กล่าวว่า ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันนี้ ไม่มีวิธีการอื่นใดที่สามารถจะช่วยแก้ปัญหาได้นอกจากวิธีการที่นำเสนอโดยอัลกุรอาน ทั้งนี้เนื่องจากอัลกุรอานได้สอนให้มนุษย์รู้จักรากเหง้าของตนเอง รู้จักนายที่ควรแก่การเคารพภักดีอันแท้จริง พร้อมกับสอนให้มนุษย์รู้จักใช้ชีวิตอย่างคุ้มค่าและสร้างประโยชน์สูงสุดโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสัญญาตัญญาอันตั้งเดิมของมนุษย์ มีความสมดุล ครอบคลุม ต่อเนื่อง และบูรณาการอย่างครบวงจร

การจัดการศึกษาในอิสลามจึงต้องเริ่มต้นด้วยการเรียนรู้อัลกุรอานเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชาติ เพราะการศึกษาในอิสลามเป็นการสร้างคนให้มีความสมบูรณ์และมีความสำเร็จตามความประสงค์ของอัลลอฮ์ โดยให้ทุกคนสามารถปฏิบัติตนเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทน (เคาะลีฟะห์) ของอัลลอฮ์ การศึกษาในอิสลามจึงเป็นการสร้างความงอกงามและความเจริญให้แก่มนุษย์ เพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อัลกุรอานจึงเปรียบเสมือนธรรมนูญแห่งมนุษยชาติที่เพียบพร้อมด้วยทุกมาตราที่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติใช้สู่ความสำเร็จสูงสุดทั้งโลกนี้และโลกหน้า โดยนับตั้งแต่เริ่มแรกของการประทานอัลกุรอานจนกระทั่งปัจจุบันจวบจนวันสิ้นโลก อัลกุรอานไม่เคยมีการสังคายนา แก้ไข ตัดตอน หรือเพิ่มเติมส่วนใดส่วนหนึ่งแม้เพียงพยัญชนะเดียว

อิบราฮีม ณรงครักษาเขต (2551: 50) กล่าวว่า อิสลามเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญกับความรู้เป็นอย่างมาก อิสลามไม่เพียงแต่จะสอนให้มนุษย์มีความรักต่อความรู้ แต่อิสลามเรียกร้องให้ทุกคนแสวงหาความรู้ ไม่ว่าเขาจะอยู่ที่ใด จะอยู่ในยามที่คับขันหรืออยู่ในภาวะศึกษสงครามก็ตาม เพราะความรู้เป็นพื้นฐานของการพัฒนามนุษย์ เป็นกุญแจของความเจริญทางวัฒนธรรมและอารยธรรม ความรู้มีความสำคัญในทุกขั้นตอนของการมีอยู่ของมนุษย์ ความรู้เท่านั้นที่ทำให้มนุษย์รู้จักตัวเอง รู้จักจักรวาล และรู้จักผู้อภิบาลผู้ทรงสร้าง

โองการแรกที่พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ทรงประทานลงมาให้กับท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ เป็นโองการที่เกี่ยวกับการศึกษาหาความรู้ ดังที่พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ กล่าวว่า

﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ﴾

ความว่า “จงอ่านด้วยพระนามแห่งพระเจ้าของเจ้าผู้ทรงบังเกิด ทรงบังเกิดมนุษย์จากก้อนเลือด จงอ่านเถิด และพระเจ้าของเจ้านั้นผู้ทรงใจบุญยิ่ง ผู้ทรงสอนการใช้ปากกา ผู้ทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขาไม่รู้” (อัลกุรอาน 96: 1 - 5)

ศาสนาอิสลามไม่ส่งเสริมให้มนุษย์ดำรงชีวิต หรือปฏิบัติกิจการงานต่าง ๆ โดยปราศจากความรู้ พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสว่า

﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا﴾ [17: 36]

ความว่า “และอย่าติดตามสิ่งที่เจ้าไม่มีความรู้ในเรื่องนั้น แท้จริงหู และตา และหัวใจ ทุกสิ่งเหล่านั้นจะถูกลสอบสวน” (อัลกุรอาน 17: 36)

2.1.1 ความประเสริฐของการศึกษาหาความรู้

พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้ยกย่องและเชิดชูเกียรติแก่ผู้ที่ศึกษาหาความรู้ เนื่องจากความรู้เป็นสิ่งที่ยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้ดียิ่งขึ้น ดังที่ได้ดำรัสไว้ในคัมภีร์อัลกุรอาน

﴿...يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ [11:08] ↑ ↓

ความว่า “อัลลอฮ์ จะทรงยกย่องเทอดเกียรติแก่บรรดาผู้ศรัทธาในหมู่พวกเจ้า และบรรดาผู้ได้รับความรู้หลายชั้น และอัลลอฮ์ทรงรอบรู้อย่างยิ่งในสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ” (อัลกุรอาน 58: 11)

﴿...قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ [9:39]

ความว่า “จงกล่าวเถิดมุฮัมมัด บรรดาผู้รู้และบรรดาผู้ไม่รู้จะเท่าเทียมกันหรือ? แท้จริงบรรดาผู้ที่มีสติปัญญาเท่านั้นที่จะใคร่ครวญ” (อัลกุรอาน 39: 9)

ในโองการดังกล่าวข้างต้น อัลลอฮ์ ﷻ ได้แบ่งมนุษย์เป็นสองประเภท คือ ผู้ที่มีความรู้และผู้ที่ไม่มีความรู้ ซึ่งสถานภาพของบุคคลทั้งสองประเภทนี้จะมีความแตกต่างกันทั้งในด้านการดำรงชีวิต ความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ และที่สำคัญที่สุดการหวนเกรงการลงโทษในโลกหน้า และการหวังความเมตตา การตอบแทนจากพระเจ้าในโลกหน้า ซึ่งจะทำให้มนุษย์ที่มีความรู้ปฏิบัติแต่ความดี ดำรงตนอยู่ในศีลธรรม และห่างไกลจากการปฏิบัติตนที่ต่ำทวาม

﴿يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ [26:11]

ความว่า “ พระองค์จะทรงประทานความรู้ให้แก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และผู้ใดที่ได้รับการรู้ แน่نونเขาก็ได้รับความความดีอันมากมาย และไม่มีใครจะรำลึก นอกจากบรรดาผู้ที่มีสติปัญญาเท่านั้น” (อัลกุรอาน 2: 269)

ในความเป็นจริง อัลลอฮ์ ﷻ ต้องการให้มนุษย์ทุกคนมีความรู้ด้วยการประทานจากพระองค์ คือ คัมภีร์ของพระองค์ และต้องการให้มนุษย์แสวงหาวิชาความรู้ในด้านอื่น ๆ ด้วย เพราะความรู้จะทำให้มนุษย์ได้รับแต่สิ่งที่ดี ความรู้ทำให้มนุษย์สามารถรู้ว่าอะไรจริง อะไรเท็จ อะไรควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ และทำให้รู้วิธีการในการแสวงหาปัจจัยยังชีพ ดังนั้นผู้ที่มีความรู้คือผู้ที่ได้รับความดีอันมากมาย

นอกจากนี้ท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ได้ส่งเสริมให้มนุษย์มีความพยายามในการแสวงหาวิชาความรู้ ดังที่ท่านได้กล่าวว่า

﴿...وَمَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ بِهِ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ...﴾ أخرجه مسلم

ความว่า : “และผู้ใดที่เดินในเส้นทางเพื่อค้นหาวิชาความรู้ อัลลอฮ์ก็จะอำนวยความสะดวกเส้นทางสู่สวรรค์แก่เขาเนื่องเพราะมัน” (บันทึกโดยมุสลิม หมายเลข 2699)

นอกจากโครงการต่าง ๆ ข้างต้นแล้ว อัลลอฮ์ยังได้กล่าวถึงคุณประโยชน์ของวิชาความรู้ ซึ่งเป็นอาวุธสำคัญสำหรับมนุษยชาติในการที่จะปกป้องตัวเอง สังคม และประเทศชาติให้รอดพ้นจากการกระทำที่ชั่วช้า ต่ำทราม และปฏิบัติแต่ความดี นำมาซึ่งความเจริญงอกงามในสังคม ดังที่พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ กล่าวว่า

﴿ وَمِنَ النَّاسِ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴾ [٢٨:٣٥]

ความว่า “และในหมู่มนุษย์ และสัตว์ และปศุสัตว์ ก็มีหลากหลายสีเช่นเดียวกัน แท้จริง บรรดาผู้ที่มีความรู้จากปวงบ่าวของพระองค์เท่านั้นที่เกรงกลัวอัลลอฮ์ แท้จริงอัลลอฮ์ นั้นเป็นผู้ทรงอำนาจ ผู้ทรงอภัยเสมอ” อัลกุรอาน 35: 28

ในโครงการนี้ เป็นการยืนยันถึงความสำคัญของวิชาความรู้ซึ่งจะทำให้มนุษย์มีความเกรงกลัวในการลงโทษของพระเจ้า ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติแต่ความดี และห่างไกลจากความชั่ว นอกจากนี้วิชาความรู้ยังเป็นเครื่องมือสำหรับมนุษย์ในการแยกแยะระหว่างความจริงและความเท็จ ความดีและความชั่ว ดังที่พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ กล่าวว่า

﴿ وَلَوْطَأُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَبَجَّيْنَاهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبَائِثَ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا سَوِيًّا فَاسِقِينَ ﴾ [٧٤:٢١]

ความว่า “และลุลูนั้นเราได้ให้การเป็นนบี และวิชาความรู้แก่เขา และเราได้ให้เขารอดพ้นจากหมู่บ้านนั้น ซึ่งชาวบ้านได้กระทำความชั่ว แท้จริงพวกเขาเป็นหมู่มนุษย์ที่ชั่วช้าและฝ่าฝืน” (อัลกุรอาน 21: 74)

2.1.2 อิสลามส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ผู้อื่น

ศาสนาอิสลามให้ความสำคัญในการถ่ายทอดวิชาความรู้ โดยเฉพาะผู้ที่มีความรู้จำเป็นจะต้องถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ที่ไม่มีความรู้ ดังที่พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้กับอาดัม เพื่อเป็นตัวอย่างให้กับมนุษย์ผู้ที่มีความรู้ ให้เขาตระหนักและเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴾ [٣١:٢]

ความว่า “และพระองค์ได้ทรงสอนบรรดานามของทั้งปวงให้แก่อาดัม ภายหลังได้ทรงแสดงสิ่งเหล่านั้นแก่มะลาอิกะฮ์ แล้วตรัสว่า จงบอกบรรดาชื่อของสิ่งเหล่านั้นแก่ข้า หากพวกเจ้าเป็นผู้พูดจริง” (อัลกุรอาน 2: 31)

นอกจากนี้ท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ก็ได้สนับสนุนให้บรรดาผู้ที่มีความรู้ หรือได้รับความรู้จะต้องนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับผู้อื่นต่อไป ดังที่ท่านกล่าวว่า

«بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً...». أخرجه البخاري

ความว่า : “พวกท่านจงถ่ายทอดความรู้ที่รับจากฉันให้แก่คนอื่นแม้เพียงหนึ่งอายัต(โองการ) ก็ตาม” (บันทึกโดยอัลบุคอรีย์ หมายเลข 3461)

สำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้ก็จำเป็นสำหรับเขาในการใช้ความพยายามแสวงหาวิชาความรู้ ด้วยวิธีการต่าง ๆ นานา เช่น การอ่าน การฟัง และการถามจากบรรดาผู้รู้ ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿... فَاسْأَلُوا أَهْلَ الدِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴾ [๔๓: ๖๖]

ความว่า “...ดังนั้น พวกเจ้าจงถามบรรดาผู้รู้ หากพวกเจ้าไม่รู้” (อัลกุรอาน 16:

43)

นอกจากการส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่นแล้ว ศาสนาอิสลามยังได้สั่งห้ามบรรดาผู้ที่มีวิชาความรู้ในการปิดบัง หรือไม่ยอมถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่น ดังพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสว่า

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَأَهْدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ

اللَّاعِنُونَ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُّوا فَأُولَٰئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴾

ความว่า “แท้จริงบรรดาผู้ที่ปิดบังหลักฐานอันชัดเจน และซ่อนเร้นอันถูกต้องที่เราได้ให้ลงมาหลังจากที่เราได้ชี้แจงมันไว้แล้วใน คัมภีร์สำหรับมนุษย์นั้น คนเหล่านั้นแหละอัลลอฮ์จะทรงขับไล่พวกเขาให้พ้นจากความเมตตาของพระองค์ และผู้สาปแช่งทั้งหลายก็จะสาปแช่งพวกเขาด้วย นอกจากผู้ที่สำนึกผิดกลับเนื้อกลับตัว และปรับปรุงแก้ไขและชี้แจงสิ่งที่ปกปิดไว้ คนเหล่านั้นข้าจะอภัยโทษให้แก่พวกเขา และข้าคือผู้อภัยโทษ และเมตตาเสมอ” (อัลกุรอาน 2: 159 – 160)

จะเห็นได้ว่า อิสลามเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญกับการศึกษา การค้นคว้า และการหาความรู้ นอกจากนี้ศาสนาอิสลามยังมีการส่งเสริมให้ผู้ที่มีความรู้นั้น จำเป็นต้องมีการเผยแพร่และถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เหตุนี้เองทำให้สังคมและชุมชนมุสลิมมีการจัดการศึกษาที่หลากหลาย ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตมุสลิม และหลักการของอัลกุรอาน และอัลหะดีษ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการจัดการศึกษาตามรูปแบบอิสลาม

2.2 บริบทการจัดการศึกษาเอกชนในจังหวัดสตูล

เดิมเมืองสตูล เป็นเพียงตำบลหนึ่งของเมืองไทรบุรี ในสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ สตูลได้ครอบครองดินแดนที่เป็นเกาะในทะเลอันดามันเกือบทั้งหมด รัชกาลที่ 3 จึงโปรดให้เป็นเมืองเมื่อปี พ.ศ.2382 โดยให้อยู่ภายใต้การปกครองของเมืองนครศรีธรรมราช ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้จัดการปกครองใหม่เป็นรูปมณฑลขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2440 และให้รวมสตูลเข้าไว้ในมณฑลไทรบุรี เมื่อไทยต้องยอมเสียดินแดนแคว้นไทรบุรีให้แก่อังกฤษ ในปี พ.ศ. 2452 ยังเหลือสตูลอยู่เพียงเมืองเดียว จึงต้องไปขึ้นกับมณฑลภูเก็ต และเมื่อเส้น ทางสายควนเนียง-สตูลไปมาสะดวก ทางราชการก็โอนสตูลไปขึ้นกับมณฑลนครศรีธรรมราชตามเดิม และเมื่อยกเลิกการปกครองแบบมณฑล ในปี พ.ศ. 2475 สตูลก็ได้ยกฐานะเป็นจังหวัดหนึ่งในราชอาณาจักรไทยสืบต่อมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน (สำนักงานจังหวัดสตูล. 2555: 1)

จังหวัดสตูลเป็นจังหวัดใต้สุดของประเทศไทยด้านฝั่งอันดามัน ห่างจากกรุงเทพมหานคร 973 กิโลเมตร โดยมีเนื้อที่ประมาณ 2,807.522 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,754,701 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดตรัง สงขลา รัฐเปอร์ลิส และรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย มีประชากรทั้งสิ้น 296,002 คน แยกเป็นชาย 147,729 คน หญิง 148,273 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 74.10 ศาสนาพุทธร้อยละ 25.81 ศาสนาคริสต์และอื่น ๆ ร้อยละ 0.09 (สำนักงานจังหวัดสตูล. 2555:2)

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่าประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดสตูลนับถือศาสนาอิสลาม ทำให้การจัดการศึกษาของจังหวัดสตูลมีความสอดคล้องกับความเชื่อ และวิถีชีวิตของชาวมุสลิม ซึ่งมีเจตนารมณ์ในการจัดการศึกษาเพื่อที่จะปกป้องตัวเอง สังคม และประเทศชาติให้รอดพ้นจากการกระทำที่ชั่วช้า ต่ำทราม และปฏิบัติแต่ความดี นำมาซึ่งความเจริญอกงามในสังคม และที่สำคัญที่สุด คือ ทำให้มุสลิมมีความศรัทธาต่อพระผู้เป็นเจ้าอย่างแท้จริง ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวว่า

﴿ وَمِنَ النَّاسِ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴾

[๒๘:๓๐]

ความว่า “และในหมู่มนุษย์ และสัตว์ และปศุสัตว์ ก็มีหลากหลายสีเช่นเดียวกัน แท้จริง บรรดาผู้ที่มีความรู้จากปวงบ่าวของพระองค์เท่านั้นที่เกรงกลัวอัลลอฮ์ แท้จริงอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงอำนาจ ผู้ทรงอภัยเสมอ” (อัลกุรอาน 35: 28)

อิสลามเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญกับความรู้เป็นอย่างมาก อิสลามไม่เพียงแต่จะสอนให้มนุษย์มีความรักต่อความรู้ แต่อิสลามเรียกร้องให้ทุกคนแสวงหาความรู้ ไม่ว่าเขาจะอยู่ที่ใด จะอยู่ในยามที่คับขันหรืออยู่ในภาวะศึกสงครามก็ตาม เพราะความรู้นั้นเป็นพื้นฐานของการพัฒนามนุษย์ เป็นกุญแจของความเจริญทางวัฒนธรรมและอารยธรรม ความรู้มีความสำคัญในทุก

ขั้นตอนของการมีอยู่ของมนุษย์ ความรู้เท่านั้นที่ทำให้มนุษย์รู้จักตัวเอง รู้จักจักรวาล และรู้จักผู้
 อภิบาลผู้ทรงสร้าง (อิบราฮีม ผนรงครักษาเขต. 2551: 50) ดังที่พระองค์อัลลอฮฺ ﷻ กล่าวว่า
 ﴿يُنزِلُ الْحِكْمَةَ مَن يَشَاءُ وَمَن يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ [٢٦٩:٢]
 ความว่า “ พระองค์จะทรงประทานความรู้ให้แก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และผู้ใด
 ที่ได้รับความรู้ แน่อนเขาก็ได้รับความความดีอันมากมาย และไม่มีใครจะรำลึก นอกจากบรรดา
 ผู้ที่มีสติปัญญาเท่านั้น” (อัลกุรอาน 2: 269)

จากข้อมูลของสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล ในปีการศึกษา 2555
 ปรากฏว่า ปัจจุบันจังหวัดสตูลมีโรงเรียนเอกชนในระบบ จำนวน 36 โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย
 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนเอกชนมุสลิม และโรงเรียนเอกชนสามัญอื่น ๆ
 ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดโดยสังเขป ดังนี้

2.2.1 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

นิเลาะ แวอุเซ็ง (2551: 15) กล่าวว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็น
 สถาบันการศึกษาที่มีวิวัฒนาการจากปอเนาะ ซึ่งเป็นระบบการศึกษาแบบดั้งเดิม หรือแบบไม่เป็น
 ทางการ ดำเนินการสอนโดยโต๊ะครู ต่อมาได้มีการแปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนา
 อิสลาม ก่อนที่จะเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาจนถึงปัจจุบัน โรงเรียนเอกชนสอน
 ศาสนาอิสลามได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารและจัดการ หลักสูตร บุคลากร
 และการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้สามารถแข่งขันในบริบทแห่งยุคสมัยโลกาภิวัตน์
 เบญจพร คงอินทร์ (2546: 13) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
 อิสลามเป็นการจัดการเรียนการสอน เพื่ออบรมให้ความรู้ด้านศาสนาอิสลามแก่เด็ก เยาวชน และ
 ประชาชนทั่วไป โดยมีพื้นฐานจากการตระหนักถึงภารกิจที่ต้องสนองเจตารมณ์ของศาสนาเป็น
 หลัก

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีวิวัฒนาการมาจากสถาบันที่ชื่อว่า ปอเนาะ
 ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาศาสนาอิสลามของชาวไทยมุสลิม ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทั้งวิธีการ
 ดำเนินงานและการจัดตั้ง โดยมีพื้นฐานการตระหนักถึงภารกิจที่สำคัญยิ่งที่ต้องสนองเจตนา
 รมณ์ของศาสนาอิสลาม คือ การศึกษาหาความรู้

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นสถาบันที่ให้ความสำคัญใน
 การจัดการเรียนการสอนให้แก่เยาวชนมุสลิม เนื่องจากโองการแรกที่พระองค์อัลลอฮฺ ﷻ ทรง
 ประทานลงมาให้กับท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ เป็นโองการที่เกี่ยวกับการศึกษาหาความรู้ ดังที่
 พระองค์อัลลอฮฺ ﷻ กล่าวว่า

﴿ اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴾

ความว่า “จงอ่านด้วยพระนามแห่งพระเจ้าของเจ้าผู้ทรงบังเกิด ทรงบังเกิดมนุษย์จากก้อนเลือด จงอ่านเถิด และพระเจ้าของเจ้านั้นผู้ทรงใจบุญยิ่ง ผู้ทรงสอนการใช้ปากกา ผู้ทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขาไม่รู้” (อัลกุรอาน 96: 1 - 5)

การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีการพัฒนาและปรับปรุงให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังจะเห็นได้จากหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 ซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนต่างจากหลักสูตรอิสลามศึกษาในอดีต โดยเฉพาะช่วงชั้น ซึ่งได้กำหนดดังนี้ (นิละาะ แวอุเซ็ง. 2550: 15 - 16)

- ช่วงชั้นที่ 1 ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบตีดาอียะฮฺ) ปีที่ 1 - 3
- ช่วงชั้นที่ 2 ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบตีดาอียะฮฺ) ปีที่ 4 - 6
- ช่วงชั้นที่ 3 ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตวัชชีฎฎะฮฺ) ปีที่ 1 - 3
- ช่วงชั้นที่ 4 ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาเวียะฮฺ) ปีที่ 1 - 3

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 จะมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อศาสนาอิสลาม ซึ่งมีการกำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะ หรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มสาระศาสนาอิสลาม ประกอบด้วย อัลกุรอานและฮดีษ อัลฟิกฮ อัลอะกีดะฮฺ อัลฟิถฮฺ อัลอะกีดะฮฺ อัลฟิถฮฺ อัลฟิกฮฺ
2. กลุ่มสาระสังคมศึกษาและจริยธรรม ประกอบด้วย ฮัตตารีค อัลอัค ลาก

3. กลุ่มสาระภาษา ประกอบด้วย ภาษาอาหรับ และภาษามลายู

นอกจากนี้ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามยังมีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกนความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์

3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และจังหวัดสตูล จะใช้สองหลักสูตรควบคู่กันไป คือ หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อพัฒนาเยาวชนมุสลิมให้มีความรู้ทางด้านศาสนา และความรู้ทางด้านสามัญควบคู่กันไป ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่น และสถานศึกษาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น และต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามยังเป็นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของศาสนาอิสลาม เพราะการศึกษาในอิสลามเป็นการสร้างคนให้มีความสมบูรณ์และมีความสำเร็จตามความประสงค์ของอัลลอฮ์ โดยให้ทุกคนสามารถปฏิบัติตนเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทน (เคาะลีฟะห์) ของอัลลอฮ์ การศึกษาในอิสลามจึงเป็นการสร้างความองกามและความเจริญให้แก่มนุษย์ เพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา (อิสมาอีลลูตฟี จะปะเกียฮา. 2549 : ออนไลน์) ดังที่พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้ยกย่องและเชิดชูเกียรติแก่ผู้ที่ศึกษาหาความรู้ เนื่องจากความรู้เป็นสิ่งที่ยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้ดียิ่งขึ้น ดังที่ได้ดำรัสไว้ในคัมภีร์อัลกุรอาน

﴿...رَفَعَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ [11:๐8]

ความว่า “อัลลอฮ์ จะทรงยกย่องเทอดเกียรติแก่บรรดาผู้ศรัทธาในหมู่พวกเจ้า และบรรดาผู้ได้รับความรู้หลายชั้น และอัลลอฮ์ทรงรอบรู้ยิ่งในสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ” (อัลกุรอาน 58: 11)

﴿...قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ [9:39]

ความว่า “จงกล่าวเถิดมุฮัมมัด บรรดาผู้รู้และบรรดาผู้ไม่รู้จะเท่าเทียมกันหรือ? แท้จริงบรรดาผู้มีสติปัญญานั้นที่ใคร่ครวญ” (อัลกุรอาน 39: 9)

ในโองการดังกล่าวข้างต้น อัลลอฮ์ ﷻ ได้แบ่งมนุษย์เป็นสองประเภท คือ ผู้ที่มีความรู้และผู้ที่ไม่มีความรู้ ซึ่งสถานภาพของบุคคลทั้งสองประเภทนี้จะมีความแตกต่างกันทั้งใน

ด้านการดำรงชีวิต ความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ และที่สำคัญที่สุดการหวนเกรงการลงโทษในโลกหน้า และการคาดหวังความเมตตา การตอบแทนจากพระเจ้าในโลกหน้า ซึ่งจะทำให้มนุษย์ที่มีความรู้ ปฏิบัติแต่ความดี ดำรงตนอยู่ในศีลธรรม และห่างไกลจากการปฏิบัติตนที่ต่ำทราม

ปัจจุบันจังหวัดสตูลมีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำนวน 16 โรงเรียน ซึ่ง ตั้งอยู่ทั่วทุกพื้นที่ของจังหวัดสตูล ดังนี้ (สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล. 2555: ออนไลน์)

- 1.โรงเรียนมาบาคูลอุลุม
- 2.โรงเรียนพัฒนาการศึกษามูลนิธิ
- 3.โรงเรียนอันซอเรียะห์อัลดีนียะห์
- 4.โรงเรียนจริยธรรมอิสลามมูลนิธิ
- 5.โรงเรียนสันติศาสตร์ศึกษา
- 6.โรงเรียนแสงประทีปวิทยา
- 7.โรงเรียนแสงธรรม
- 8.โรงเรียนอิสลามศึกษาดารุลบิร
- 9.โรงเรียนดารุลอุลุม
- 10.โรงเรียนดารุลมาอาเรฟ
- 11.โรงเรียนอิสลามวิทยามูลนิธิ
- 12.โรงเรียนธรรมศาสนวิทยา
- 13.โรงเรียนตรักียะตุลอุมมะห์
- 14.โรงเรียนศาสนธรรมวิทยา
- 15.โรงเรียนสามัคคีอิสลามวิทยา
- 16.โรงเรียนอรุณศาสนวิทยามูลนิธิ

2.2.2 โรงเรียนเอกชนสามัญศึกษา

โรงเรียนเอกชนสามัญ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการในระดับต่าง ๆ ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา (เตรียมอนุบาล อนุบาล) ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา (มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย)

ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พุทธศักราช 2550 และตามประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เรื่อง กำหนดประเภทและระดับของโรงเรียนในระบบ พ.ศ.2552 ได้แบ่งระดับและรูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสามัญศึกษา ดังนี้

1.1.1 ระดับก่อนประถมศึกษา ได้แก่

(ก) เตรียมอนุบาล เป็นการมุ่งเน้นการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน รวมทั้งการประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก เมื่อมีอายุครบสองปี

(ข) อนุบาล โดยปกติเป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุตั้งแต่สามปีถึงหกปี เพื่อเป็นรากฐานชีวิตและการเตรียมความพร้อมเด็กทั้งร่างกาย และจิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ และการอยู่ร่วมในสังคม

1.1.2 ระดับประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งวางรากฐานเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ และความสามารถขั้นพื้นฐานโดยปกติใช้เวลาเรียนหกปี

1.1.3 ระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็นสองระดับ คือ

(ก) มัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ต่อจากระดับประถมศึกษา เพื่อให้รู้ความต้องการ ความสนใจและความถนัดของตนเองทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนความสามารถในการประกอบกิจการงานและอาชีพตามควรแก่วัย โดยปกติใช้เวลาเรียนสามปี

(ข) มัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัด และความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพรวมทั้งการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และทักษะทางสังคมที่จำเป็น โดยปกติใช้เวลาเรียนสามปี

โดยปกติโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จะใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 จะจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

ส่วนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกนความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต

ปัจจุบันโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดสตูล ที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีจำนวน 14 โรงเรียน ดังนี้

- 1.โรงเรียนภูริภรณ์ชัยศึกษา
- 2.โรงเรียนอนุบาลรุ่งทิพย์
- 3.โรงเรียนอนุบาลทักษิณสยาม
- 4.โรงเรียนอนุบาลโอบอ้อม
- 5.โรงเรียนสตูลศานติศึกษา
- 6.โรงเรียนสายเพชรศึกษา
- 7.โรงเรียนอนุบาลเพชรกาญจน์
- 8.โรงเรียนพรพรรณนันทศึกษา
- 9.โรงเรียนอนุบาลอมรรัตน์
- 10.โรงเรียนสุโขทัยวิทยา
- 11.โรงเรียนอนุบาลท่าแพพัฒนา
- 12.โรงเรียนเพชรชูศึกษา
- 13.โรงเรียนดารุลมูมิน
- 14.โรงเรียนอรอนงค์
- 15.โรงเรียนจังหวัง
- 16.โรงเรียนปิยนุสรณ์ศึกษา

จากการศึกษาบริบทการจัดการศึกษาโรงเรียนดังกล่าวข้างต้น พบว่า ในจำนวน 16 โรงเรียน เป็นโรงเรียนเอกชนมุสลิม จำนวน 7 โรงเรียน คือ

- 1.โรงเรียนอนุบาลโอบอ้อม
- 2.โรงเรียนสตูลศานติศึกษา
- 3.โรงเรียนสุโขทัยวิทยา
- 4.โรงเรียนอนุบาลท่าแพพัฒนา
- 5.โรงเรียนดารุลมูมิน
- 6.โรงเรียนอนุบาลมุสลิมสตูล
- 7.โรงเรียนมุสลิมศึกษา

โรงเรียนเอกชนมุสลิมจะมีผู้รับใบอนุญาต และผู้บริหารโรงเรียนเป็นมุสลิม และจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีของชุมชนมุสลิม และตามคำสอนของศาสนาอิสลาม โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนวิชาสามัญควบคู่กับการปลูกฝังจริยธรรมอิสลามตามแบบฉบับของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ และตามหลักคำสอนในอัลกุรอาน และอัลฮะดีษ เนื่องจากศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญกับการมีคุณธรรม และจริยธรรมที่ดีงาม ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสไว้ใน อัลกุรอาน ดังนี้

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾ [٤:٦٨]

ความว่า “และแท้จริง เจ้านั้นอยู่บนคุณธรรมอันยิ่งใหญ่” (อัลกุรอาน 68 : 4) และศาสนาอิสลามส่งเสริมให้มนุษย์กระทำความดี และห่างไกลจากความชั่ว ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสไว้ในอัลกุรอาน ดังนี้

﴿ يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴾ [١٧:٣١]

ความว่า “โอ้ลูกเอ๋ย เจ้าจงดำรงไว้ซึ่งการละหมาด และจงใช้กันให้กระทำความดี และจงห้ามปรามกันให้ละเว้นการทำความชั่ว และจงอดทนต่อสิ่งที่ประสบกับเจ้า แท้จริง นั่นคือ ส่วนหนึ่งจากกิจการที่หนักแน่น มั่นคง” (อัลกุรอาน 31 : 17)

นอกจากนี้ โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดสตูลที่เป็นโรงเรียนเอกชนมุสลิม ยังมีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 จำนวน 2 โรงเรียน คือ

- 1.โรงเรียนอัลฟุรกอนวิทยา
- 2.โรงเรียนนิติศึกษาศาสตร์

ซึ่งโรงเรียนเหล่านี้ จะจัดการเรียนการสอนทั้งวิชาสามัญและวิชาศาสนาควบคู่กัน ในลักษณะที่คล้ายคลึงกับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม คือ ในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา จะมีการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เช่นเดียวกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาเอกชนในจังหวัดสตูลโดยส่วนใหญ่จะจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี ของมุสลิม และเป็นไปตามกรอบแนวคิดการศึกษาของศาสนาอิสลาม โดยมีแบบอย่างจากท่านท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ และตามหลักคำสอนในอัลกุรอาน และอัลฮะดีษ เพื่อพัฒนามุสลิมให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา และจิตวิญญาณ

2.3 แนวคิดการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3.1 บทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552: 18 - 19) ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้

1. ควบคุม ดูแลให้การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสอดคล้องกับนโยบาย กฎ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่ ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษากำหนด
2. พิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา
3. ส่งเสริม สนับสนุนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
4. จัดทำมาตรฐาน ภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา
5. ประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา
6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายอื่นหรือตามที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาหรือคณะกรรมการสถานศึกษามอบหมาย

ผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษามากโดยเฉพาะผู้บริหารมืออาชีพ การจัดการศึกษาในสถานศึกษาจึงต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจและสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ผู้บริหารยังต้องเป็นผู้ชำนาญทางการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพด้วย บทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา เนเชวิช (Knezevich, 1984 อ้างถึงในรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2550: 32 - 34) ได้กำหนดไว้ 17 บทบาท ดังนี้

1. บทบาทเป็นผู้กำหนดทิศทาง (Direction Setter) หมายถึง การเป็นผู้กำหนดนโยบาย แนวทางกาดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา
2. บทบาทเป็นผู้กระตุ้นความเป็นผู้นำ (Leader Catalyst) หมายถึงการเป็นผู้นำในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีอิทธิพลและจูงใจให้ผู้อื่นคล้อยตาม
3. บทบาทเป็นนักวางแผน (Planner) เป็นผู้วางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาวรวมทั้งงานในสถานศึกษา

4. บทบาทเป็นผู้ตัดสินใจ (Decision Maker) เป็นผู้ตัดสินใจสั่งการการบริหารงาน
ในสถานศึกษา

5. บทบาทเป็นนักจัดองค์การ (Organizer) เป็นผู้กำหนดโครงสร้างการ
บริหารงานในสถานศึกษา

6. บทบาทเป็นผู้จัดการเปลี่ยนแปลง (Change Manager) เป็นผู้นำการ
เปลี่ยนแปลง การมุ่งใจในการเปลี่ยนแปลง

7. บทบาทเป็นผู้ประสานงาน (Coordinator) เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่าง
ๆ ในสถานศึกษา

8. บทบาทเป็นผู้สื่อสาร (Communicator) เป็นผู้ที่บุคลากรในสถานศึกษาติดต่อ
และประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

9. บทบาทเป็นผู้แก้ความขัดแย้ง (Conflict Manager) เป็นผู้คอยแก้ปัญหาความ
ขัดแย้งระหว่างบุคคลและกลุ่มภายในสถานศึกษา

10. บทบาทเป็นผู้แก้ปัญหา (Problem Manager) เป็นผู้นำในการแก้ปัญหาต่าง ๆ
ของสถานศึกษา

11. บทบาทเป็นผู้จัดระบบงาน (System Manager) เป็นผู้นำในการจัดระบบงาน
และการพัฒนาสถานศึกษา

12. บทบาทเป็นผู้บริหารการเรียนการสอน (Instructional Manager) เป็นผู้นำ
ทางด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนและการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา

13. บทบาทเป็นผู้บริหารบุคคล (Personnel Manager) เป็นผู้สรรหา คัดเลือก
รักษาและพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา

14. บทบาทเป็นผู้บริหารทรัพยากร (Resource Manager) เป็นผู้นำทรัพยากร
ทั้งทรัพย์สินและบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูง

15. บทบาทเป็นผู้ประเมิน (Appraiser) เป็นผู้ประเมินผลการทำงาน และ
โครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษา

16. บทบาทเป็นประธานในพิธี (Ceremonial Head) เป็นผู้นำทางการจัดงาน
และพิธีการต่าง ๆ ของหน่วยงาน ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา

17. บทบาทเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (Public Relater) เป็นผู้นำในการ
สร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก การประชาสัมพันธ์ การติดต่อประสานงาน รวมทั้งการ
ให้บริการแก่หน่วยงานอื่น ๆ

จากบทบาทต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาย่อมมี
บทบาทที่เป็นผลต่อการสำเร็จหรือประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างยิ่ง บางครั้ง การจัดองค์การ แม้
จะไม่เรียบร้อยถูกต้องอยู่บ้าง ก็อาจได้รับผลงานสูงได้ หากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ดี แต่ถ้า
คุณลักษณะ หรือพฤติกรรมในการนำของผู้บริหารไม่ดี แม้การจัดองค์การถูกต้อง หรือดีเพียงใดก็

ตาม ผลงานที่เกิดขึ้นของหน่วยงานนั้น ๆ ย่อมสมบูรณ์ได้ยาก ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงกล่าวไว้ใน คัมภีร์อัลกุรอานเพื่อเตือนมนุษย์ให้ตระหนักในหน้าที่รับผิดชอบของตนเอง พระองค์ทรงตรัสว่า

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا

اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ [٨: ๕]

ความว่า “ผู้ศรัทธาทั้งหลาย ! จงเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยดีเพื่ออัลลอฮ์ เป็นพยานด้วยความเที่ยงธรรมและจงอย่าให้การเกลียดชังพวกหนึ่งพวกใดทำให้พวกเจ้าไม่ยุติธรรม จงยุติธรรมเถิด มันเป็นเรื่องที่ใกล้กับความยำเกรงยิ่งกว่า และพึงยำเกรงอัลลอฮ์เถิด แท้จริงอัลลอฮ์นั้น เป็นผู้ทรงรอบรู้อย่างละเอียดในสิ่งที่พวกเจ้ากระทำกัน” (อัลกุรอาน 5: 8)

ดังนั้นผู้บริหารหรือผู้นำจะต้องมีคุณสมบัติเหมาะสม มีพฤติกรรม ในการนำที่ถูกต้อง เหมาะสม เพราะความสำเร็จของงานทุกด้านขององค์การ ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร หรือผู้นำ ซึ่งจะวินิจฉัยสั่งการ หรือตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารหรือผู้นำนั้น ควรที่จะประกอบด้วยเรื่องที่สำคัญ ได้แก่ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ คุณลักษณะด้านความรู้ทางวิชาการ และ คุณลักษณะด้านความสามารถในการบริหาร

2.3.2 ขอบข่ายการบริหารงานและภารกิจของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานศึกษามีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบการบริหารงานของสถานศึกษาที่มีโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมายที่มีขอบข่ายภารกิจที่กำหนด ซึ่งการแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวงและระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนด ซึ่งจะแบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่ม ตลอดจนกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ ซึ่งจะต้องครอบคลุมขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งมีขอบข่ายและภารกิจดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: 5 - 7)

1. งานบริหารวิชาการ

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ

องค์กรอื่น

12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร
หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. งานบริหารงบประมาณ

1. การจัดทำและเสนองบประมาณ
2. การจัดสรรงบประมาณ
3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผล

การดำเนินงาน

4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
5. การบริหารการเงิน
6. การบริหารบัญชี
7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3. งานบริหารงานบุคคล

1. การวางแผนอัตรากำลัง
2. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
4. วินัยและการรักษาวินัย
5. การออกจากราชการ

4. งานบริหารทั่วไป

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4. การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
7. การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหาร

ทั่วไป

8. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
10. การรับนักเรียน
11. การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตาม

อัยยาศัย

12. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
13. งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
14. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
15. การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
16. งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
17. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
18. งานบริการสาธารณะ
19. งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

ภารกิจของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมี 2 ลักษณะ คือ ภารกิจที่ต้องร่วมกันกันเขตพื้นที่การศึกษา ภารกิจที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการเอง ดังนี้ (สำนักงานปฏิบัติการศึกษา. 2545: 6 อ้างถึงในรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2550: 16 - 18)

1. ภารกิจที่ร่วมกันระหว่างเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1.1 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก ระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

1.2 ให้องค์กรต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

1.3 ให้มีองค์กรกลางการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู โดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งของหน่วยงานทางการศึกษาในระดับสถานศึกษาของรัฐ และระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นข้าราชการในสังกัดองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ การบริหารงานบุคคลสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

1.4 ให้นำหน่วยงานทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาบุคคลในชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาของท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

2. ภารกิจที่สถานศึกษาต้องดำเนินการเอง

2.1 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1.1 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2.1.2 ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

2.1.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

2.1.4 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

2.1.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอน และผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

2.1.6 จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

2.1.7 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

2.2 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อศึกษาต่อ

ให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสารของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

2.3 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

2.4 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

2.5 ให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริการของสถานศึกษา และเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาที่ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และภารกิจหลักของสถานศึกษา

2.6 มุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2.7 สถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมที่มีหน้าที่โดยตรงในการสืบทอดและสืบสานวัฒนธรรมสังคมให้แก่เยาวชน

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าขอบข่ายการบริหารงานของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน มี 4 ด้าน คือ

1. งานบริหารวิชาการ
2. งานบริหารงบประมาณ
3. งานบริหารงานบุคคล
4. งานบริหารทั่วไป

สำหรับภารกิจหลักของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานก็คือการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และคุณธรรมจริยธรรม โดยผ่านกระบวนการบริหารงานทั้ง 4 ด้านดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ถือเป็นหัวใจหลักของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกระดับ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2.3.3 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารต่องานวิชาการ

สันติ บุญภิรมย์ (2547: 258 – 259) กล่าวว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้นำทางวิชาการ ซึ่งในที่นี้หมายถึงผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลักสำคัญ โดยสามารถนำไปยึดถือปฏิบัติได้แน่นอน ดังนี้

1. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. พัฒนา สนับสนุนให้ผู้สอนฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันแก้ไขปัญห
3. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. สนับสนุน เอื้อเฟื้อแก่ผู้สอนในการจัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกสาระ
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อ การเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ควบคู่ไปกับสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

6. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

7. เชิญชวนให้ปรับทัศนคติและเสริมทักษะของผู้สอนในการจัดการเรียนการสอน โดยเปลี่ยนจากยึดวิชาเป็นตัวตั้งมาเป็นยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง

8. ส่งเสริมการวางแผนและประสานการดำเนินงานทั้งโรงเรียน เพื่อจัดกลุ่มวิชาหรือกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เลือกอย่างหลากหลาย

9. ประสานและร่วมมืออย่างใกล้ชิด ระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ในการค้นหาศักยภาพ ความถนัด ความชอบของผู้เรียน เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมได้ตอบสนองต่อความต้องการและความถนัดของผู้เรียน

อำนวยการ ทงโปรง (2553: 173 - 175) ได้กล่าวถึงบทบาทความเป็นผู้นำทางวิชาการหรือผู้นำทางการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ร่วมกับครูกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และกลยุทธ์ในการสอน โดยดูแนวนโยบาย จากรัฐและท้องถิ่น

2. ร่วมมือกันในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร

3. ประเมินความก้าวหน้า ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

4. ร่วมมือกับครูเพื่อปรับปรุงหลักสูตรและแก้ปัญหาต่างๆ ในเรื่องการสอนของ

ครู

5. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้กำลังใจครูในเรื่องการสอน

6. พยายามกระตุ้นให้ครูหาเทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ โดยบริหารจัดการผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการสอน จัดสื่อเทคโนโลยีนวัตกรรม จัดหาวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครู สนับสนุน ให้ครูทำโครงการใหม่ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน เป็นต้น

7. ตั้งความคาดหวังสูงต่อความสำเร็จของนักเรียนแจ้งให้นักเรียน ครูและผู้ปกครองนักเรียนทราบ

8. กำหนดระเบียบที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้เวลาในการเรียนการสอน และกำกับติดตาม ประสิทธิภาพของการใช้เวลาเรียน

9. สร้างห้องเรียนให้มีบรรยากาศของการเรียนรู้ ตามความต้องการของนักเรียน

10. กำหนดการและดำเนินการประเมินร่วมกับผู้สอนและนักเรียนเกี่ยวกับ

กระบวนการ และกฎระเบียบ เกี่ยวกับการรักษาและแก้ปัญหาวินัยนักเรียน

11. จัดระบบสื่อสารสองทาง เพื่อให้บุคลากรทราบถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโรงเรียน

12. จัดทำและดำเนินการเกี่ยวกับการสื่อสาร เพื่อให้นักเรียนทราบถึงคุณค่าของการเรียนรู้

13. พัฒนาการสื่อสารสองทางกับผู้ปกครองนักเรียนเพื่อให้ทราบถึงเป้าหมายและพันธกิจ ของโรงเรียน

14. ช่วยให้ครูมีความพร้อมและปฏิบัติตัวให้บรรลุเป้าหมายส่วนตัวและวิชาชีพ

15. เชื่อมห้องเรียนอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างสม่ำเสมอ

16. มีส่วนร่วมในการวางแผนล่วงหน้าก่อนสังเกตการณ์สอน และหารือหลังเยี่ยมชมชั้นเรียน เพื่อปรับปรุงการสอน

17. จัดหาข้อมูลการประเมินที่มีประสิทธิภาพและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาวิชาชีพตามความต้องการของครูแต่ละคน

18. ประชุมครูอย่างสม่ำเสมอทุกเรื่องเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือ การตัดสินใจ การสอนการเป็นที่เลี้ยง การพัฒนาหลักสูตรและการนำเสนอผลงาน

19. จัดการช่วยเหลือแนะนำครูใหม่ จัดอบรมครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ

20. สร้างแรงจูงใจให้ครูในการทำงานอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนาวิชาชีพให้

ก้าวหน้า

21. จัดการสื่อสารเกี่ยวกับเรื่องราวของโรงเรียนทุกด้านให้บุคลากรต่าง ๆ ทราบ

22. มีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ และรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ๆ รับรู้

ความสำเร็จของผู้อื่น

23. ให้ความสนใจเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียน ครูและผู้ปกครองนักเรียน และเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการดูแล เอาใจใส่ และให้ความสำคัญเกี่ยวกับงานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะงานด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญ และส่งเสริมให้บุคลากรในสังกัดได้รับการพัฒนา เนื่องจากการวิจัยสามารถช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ และพัฒนางานในทุก ๆ ด้านของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2.4 แนวคิดการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551ได้กำหนดให้สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ที่มีหน้าที่จัดการศึกษา ดำเนินการศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวถึงการวิจัยดังนี้

มาตรา 24 (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ การศึกษา

มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย

นอกจากนี้ แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552 – 2559 (2553: 119 – 120) ได้กำหนดนโยบายในการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม และทรัพย์สินทางปัญญา พัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้ และสร้างกลไกการนำผลการวิจัยไปใช้ ประโยชน์ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ นวัตกรรม เทคโนโลยีและทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้น มีการบริหารจัดการความรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ทั้งในเชิง พาณิชย และการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น และประเทศมากขึ้น โดยมีกรอบการดำเนินงานที่สำคัญ ยกตัวอย่างเช่น

1. ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การสร้างนวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญา การบริหารจัดการความรู้เป็นสาระสำคัญในหลักสูตรและเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ อย่างเหมาะสมในทุกระดับและประเภทการศึกษา
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ นักวิทยาศาสตร์ นักวิจัย และบุคลากรวิชาชีพทางการวิจัยที่มีคุณภาพ มีความก้าวหน้าในอาชีพ สามารถทำการวิจัยและพัฒนา สร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานด้านการวิจัย
3. ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม เพื่อสร้างสมองและสติปัญญา ผู้เรียนตั้งแต่ปฐมวัย และมีเครือข่ายเชื่อมโยงการดำเนินงานกับหน่วยงานทั้งส่วนกลาง ท้องถิ่น ชุมชน และสถานศึกษา

2.4.1 ความหมายของการวิจัย

มีนักวิชาการให้ความหมายของการวิจัยไว้หลากหลาย เช่น

ผ่องศรี วาณิชศุภวงศ์ (2546: 5) ได้สรุปว่า การวิจัย หมายถึง กระบวนการ ค้นหาข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ตามธรรมชาติด้วยวิธีการอย่างมีระบบ แบบแผน และจุดมุ่งหมายที่แน่นอน โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล

พิสนุ ฟองศรี (2549: 6) ได้สรุปว่า การวิจัยเป็นกระบวนการค้นคว้า วิเคราะห์หาความรู้อย่างเป็นระบบ ตามหลักการทางวิทยาศาสตร์

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2543: 5) กล่าวว่า ความหมายของคำว่า การวิจัยทางด้านวิชาการนั้น หมายถึง กระบวนการเสาะแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ หรือกระบวนการเสาะแสวงหาความรู้เพื่อตอบปัญหาที่มีอยู่อย่างมีระบบและมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550: 113) กล่าวว่า การวิจัย คือ กระบวนการที่เป็นระบบนำเชื่อถือ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่น่าสนใจ

รัตนศิริ ทาโต (2551: 1) กล่าวว่า การวิจัยเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Process) ที่ดำเนินไปอย่างมีระบบ มีกฎเกณฑ์ในการศึกษาค้นคว้า เพื่อมุ่งหาความรู้หรือทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ความรู้ที่ค้นพบนั้นจะนำไปใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงานหรือทำให้องค์ความรู้นั้นสมบูรณ์มากขึ้น

จากความหมายของการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า การวิจัย หมายถึง กระบวนการ ค้นหาความรู้ หรือข้อเท็จจริงด้วยวิธีการและกระบวนการอย่างมีระบบ ตามหลักการทางวิทยาศาสตร์

2.4.2 ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยเป็นวิธีการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นระบบและระเบียบ เป็นแนวทางให้นักวิจัยหันมาสนใจในงานวิจัย ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือในการทำงาน คือ ต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนว่าต้องการพัฒนาไปทางไหน มีองค์ประกอบอะไรบ้าง เก็บรวบรวมข้อมูลให้เป็นระบบ จากนั้นจึงเขียนรายงานออกมาให้เห็นความเคลื่อนไหวของการทำงาน ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง ข้อมูลเหล่านี้ต้องเก็บอย่างเป็นระบบจึงจะสามารถนำเข้าสู่กระบวนการวิจัยและพัฒนาได้

การวิจัยมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการดำเนินภารกิจของสถานศึกษา ทั้งภารกิจจัดการศึกษาและภารกิจด้านการบริหารจัดการหลายประการ (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2550: 114 - 115) ดังนี้

1. แท้จริงแล้วการวิจัยเป็นการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันอย่างมีแบบแผน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องแสวงหาเทคนิควิธีการในการบริหารจัดการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ครูจำเป็นต้องแสวงหาแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและศักยภาพของนักเรียนแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างกัน

2. การใช้แนวทางการวิจัยจะนำไปสู่การฝึกการแก้ปัญหา หรือการบรรลุจุดหมายอย่างเป็นระบบและนำไปสู่ความเชื่อถือได้มากขึ้น

3. การวิจัยจะนำไปสู่การพัฒนา “ความมีเหตุ - มีผล” สามารถรับคำตอบที่พิสูจน์ได้

4. การวิจัยเป็นการฝึกความคิดได้อย่างแตกฉานมีระบบแบบแผนและขั้นตอนชัดเจนตามขั้นตอน ดังนี้

1. การรับรู้ปัญหาหรือความต้องการ
2. การแสวงหาทางเลือกและเลือกทางเลือก
3. ทดสอบทางเลือกที่เลือกใช้
4. สรุปผลที่ได้รับ เพื่อใช้ เพื่อพัฒนา หรือเพื่อเลือกทางเลือกใหม่
5. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 30 ได้ให้ความสำคัญของการวิจัยมีความจำเป็นในกระบวนการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยการเรียนการสอนเพื่อให้การดำเนินการสอดคล้องกับธรรมชาติและศักยภาพของนักเรียน

6. ผลการวิจัยจะนำไปสู่ความเจริญพัฒนาการบริหาร และจัดการศึกษาได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการดำเนินการ

7. การวิจัยมีคุณค่า ดังนี้

1. ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้รับทราบข้อเท็จจริง ซึ่งนำมาปรับปรุงหรือพัฒนาภารกิจที่รับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น
2. เปิดโอกาสได้ศึกษาค้นคว้าวิทยาการใหม่ ๆ เป็นการส่งเสริมความรู้ความก้าวหน้ากว้างขวางขึ้น
3. เป็นการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ตรงจุด เป็นการประหยัดเวลาและการลงทุน
4. ช่วยในการวางแผนการดำเนินการแต่ละอย่างได้ถูกต้องและประสบความสำเร็จ
5. กระตุ้นความตระหนัก ความสนใจ ที่มีชีวิตชีวา
6. ส่งเสริมการสร้างผลงานเพื่อความก้าวหน้าของโรงเรียนและตนเอง

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2543: 6 - 7) ได้กล่าวถึงเหตุผลของการทำวิจัยทางการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. ผลที่ได้รับจากการวิจัยทางการศึกษานั้นสามารถนำมาปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากการศึกษาค้นพบสิ่งใหม่ ๆ นั้นเป็นความตื่นเต้นและเป็นความสุขอย่างหนึ่งของนักวิจัย สิ่งที่นักวิจัยการศึกษาพยายามศึกษาค้นคว้าก็คือเทคนิควิธีสอนแปลก ๆ ใหม่ ๆ หรือการพัฒนาหลักสูตร การสร้างสื่อการสอนต่าง ๆ เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน

3. ปัจจุบันในวงการศึกษานั้นได้ให้คุณค่าแก่การวิจัยไว้มากดังจะเห็นได้ในการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ ผลการวิจัยเป็นสิ่งที่นำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจในการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ

พิสนุ พงศ์ศรี (2549: 8 - 9) กล่าวว่า การวิจัยเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนา มีประโยชน์ไม่น้อยกว่า 7 ประการ ดังนี้

1. ช่วยให้เกิดพัฒนาวิทยาการหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ

การวิจัยช่วยเพิ่มพูนพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ทางทฤษฎี และพัฒนาหรือสร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เพื่อสนองความต้องการของสังคม

2. ช่วยให้เลือกวิธี ระบบ กระบวนการ รูปแบบ ที่ดีหรือเหมาะสมที่สุด

ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ จะมีวิธี ระบบ กระบวนการ รูปแบบ มากมาย การวิจัยจะช่วยให้ได้ข้อสรุปถึงสิ่งที่เหมาะสมด้วยวิธีการสร้าง พัฒนาวิธี ระบบ กระบวนการรูปแบบต่าง ๆ

3. ช่วยในการกำหนดนโยบาย กฎหมาย แนวทาง วางแผน

การวิจัยเชิงนโยบายโดยตรงและการวิจัยอื่น ๆ จะเป็นข้อมูลสารสนเทศในการกำหนดนโยบาย กฎหมาย แนวทาง วางแผน ทั้งในระดับองค์การทั่วไปและระดับชาติ

4. ช่วยในการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ต่าง ๆ ในอนาคต

การวิจัยช่วยให้ทราบแนวโน้มเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทำให้สามารถปรับเตรียมการให้สอดคล้องกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้

5. ช่วยในการประเมินและปรับปรุงพัฒนา

การวิจัยเชิงประเมินผลถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาสิ่งที่จะประเมินให้มีคุณภาพดีขึ้น โดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศจากการประเมิน

6. ช่วยให้ทราบสาเหตุและการแก้ปัญหา

การวิจัยช่วยให้ทราบสาเหตุของปัญหาและควบคุมหรือแก้ที่ต้นเหตุของปัญหา ทำให้ปัญหาผ่อนคลายลงหรือหมดไป

7. ช่วยฝึกฝนและพัฒนาบุคลากรจากการทำวิทยานิพนธ์หรือทำวิจัย

ผู้ที่ได้ทำวิจัยหรือทำวิทยานิพนธ์จะได้ฝึกฝนทักษะวิทยาการต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ทำให้มีประสบการณ์ไปใช้หรือปรับใช้กับภารกิจอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

ดังนั้นสรุปได้ว่า การวิจัยมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาการศึกษา เนื่องจากการวิจัยทำให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ ทำให้เกิดการพัฒนาวิทยาการใหม่ ๆ ช่วยให้สามารถเลือกใช้วิธีการแก้ไขปัญหา ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยพัฒนาบุคลากรที่ทำวิจัยให้มีการพัฒนาตัวเองอย่างรอบด้าน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.4.3 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการวิจัย

สุวิมล ว่องวานิช (2545: 1) กล่าวว่า การวิจัยเป็นกระบวนการที่ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ ๆ ความรู้จากการวิจัยจึงเป็นความรู้ที่มีคุณภาพ เรียบง่าย ๆ ว่า การวิจัยให้ข้อมูลที่มีคุณภาพ การพัฒนาโรงเรียนต้องอาศัยฐานข้อมูล ข้อมูลที่ดีนำไปสู่การตัดสินใจที่ดี การประเมินและการวิจัยเป็นกระบวนการที่ทำให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาโรงเรียนได้อย่างถูกต้อง การบริหารโรงเรียนในยุคจากนี้ไปต้องบริหารบนฐานข้อมูลที่ดี ข้อมูลสารสนเทศจากการประเมิน ทำให้โรงเรียนรู้ว่าเป้าหมายของโรงเรียนประสบผลมากน้อยเพียงใด มีจุดแข็งจุดอ่อนที่ใด และจะต้องพัฒนาไปในทิศทางใด

นโยบายให้สถานศึกษามีการดำเนินการวิจัยภายในเป็นนโยบายค่อนข้างใหม่ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรอื่นจำเป็นต้องให้ความสนใจและพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการวิจัย เพื่อทำให้นโยบายประสบความสำเร็จ และนำไปสู่ภารกิจของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สถานศึกษามีแนวปฏิบัติ ดังนี้ (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2550: 115)

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา
2. ส่งเสริมให้ครู ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้
3. ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550: 115 – 116) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้นำที่มีความสำคัญอย่างยิ่งย่อมต้องต้องมีบทบาทเกี่ยวกับการวิจัย ดังนี้

1. ฐานะผู้นำการวิจัย

1. สร้างบรรยากาศโดยกำหนดให้การวิจัยเป็นนโยบายที่สำคัญอย่างหนึ่งของสถานศึกษา จัดนิทรรศการและเผยแพร่งานวิจัยของครูและนักเรียน
2. จัดให้มีหน่วยงานและคณะกรรมการประจำสถานศึกษา
3. จัดหาทุนวิจัย โดยการจัดทำงบประมาณประจำปีและแสวงหาแหล่งทุนต่าง ๆ มาใช้
4. จัดฝึกอบรมการวิจัยให้แก่ครู เพื่อนำไปใช้วิจัยไปใช้วิจัยในชั้นเรียนให้ดียิ่งขึ้น

5. ส่งบุคลากรไปร่วมศึกษาอบรม และกิจกรรมการวิจัยเท่าที่โอกาสอำนวยและให้นำเสนอเผยแพร่แก่บุคคลอื่น

6. จัดดำเนินการวิจัยโดยตนเอง อย่างน้อยเข้าร่วมเป็นผู้วิจัยในโครงการวิจัยต่าง ๆ

7. ให้รางวัลในรูปแบบต่าง ๆ แก่ครูและนักเรียนที่มีผลการวิจัยดี

2. ฐานะนักวิจัย

1. พัฒนาศักยภาพตนเองในการวิจัย โดยการศึกษาต่อระดับสูงขึ้น หรือเข้าร่วมการฝึกอบรมการวิจัยอย่างต่อเนื่อง

2. เป็นหัวหน้าโครงการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษา อย่างน้อยร่วมเป็นผู้วิจัย

3. เสนอผลการวิจัยทั้งในด้านเอกสารและการนำเสนอผลการวิจัยในการประชุมทางวิจัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 อ้างถึงในพงศธร จิระวุฒินันท์, 2548: 23 - 24) กล่าวว่าบทบาทผู้บริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยในสถานศึกษา ประกอบไปด้วย 4 ด้านด้วยกันคือ

1. การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในการวิจัย โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้ การจัดงบประมาณ อุปกรณ์ มุมค้นคว้างานวิจัย หรือรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ จัดงานเพื่อรับรู้ปัญหาข้อบกพร่อง จุดเด่นหรือจุดด้อยจนได้จุดที่ควรพัฒนาครูให้ทำวิจัย

2. การให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัย โดยมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้ ยกย่องชมเชย ให้เกียรติ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็น การให้ทุกคนมีส่วนร่วมในโครงการวิจัยของสถานศึกษาและเผยแพร่ผลงานครู

3. การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัย โดยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้ ย้าย และส่งเสริมให้ครูศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ เปิดโอกาสให้ไปศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จัดให้มีการอบรมหรือประชุมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของครูอย่างต่อเนื่อง

4. การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งงานของครูผู้ทำวิจัย โดยมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้ ดูแลเอาใจใส่ให้คำแนะนำ จัดบรรยากาศในโรงเรียนให้มีความอิสระ กล่าวคือ

กล้าค้นคว้า แก้ปัญหาหรือพัฒนา อันเป็นความก้าวหน้าของอาชีพของครู และให้โอกาสครูผู้มีผลงานวิจัย มีโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน และนำผลงานมาเป็นส่วนหนึ่งในการเลื่อนชั้น หรือเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น

ดังนั้นสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างบรรยากาศในการทำวิจัยให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเองในการทำวิจัย รวมทั้งจัดหาทุนวิจัยจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือให้การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในการทำวิจัย การให้รางวัลและการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งงานของครูผู้ทำวิจัย เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน เป็นเรื่อง que ผู้บริหารควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ

2.5 แนวคิดการวิจัยในชั้นเรียน

การเรียนการสอนเป็นกระบวนการหนึ่งของระบบการศึกษา อันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างครู นักเรียน และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งอาจเกิดขึ้นภายในห้องเรียน นอกห้องเรียน กระบวนการเรียนการสอนมีองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ ครู นักเรียน หลักสูตร สื่อ นวัตกรรม วิธีการสอน แบบทดสอบ สภาพบรรยากาศในห้องเรียน กลุ่มเพื่อน ฯลฯ ปัจจุบันปัญหาหนึ่งที่พบ คือ ครูไม่รู้จักนักเรียน ไม่รู้ว่านักเรียนของตนเป็นใคร มีจุดเด่นจุดด้อยในเรื่องใดบ้าง มีศักยภาพมากน้อยเพียงใด ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นเพราะครูไม่มีการศึกษาปัญหาของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ชัดเจน ซึ่งการวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Action Research) จะทำให้ครูใช้เป็นแนวทางในการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน และหาวิธีการแก้ไขปัญหานั้น หรือค้นหา พัฒนาวิธีการเพื่อนำมาใช้พัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

2.5.1 ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน

มีนักการศึกษาให้ความหมายการวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) หรือการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ที่สำคัญ ๆ ดังนี้

นพเก้า ฦ พัทลุง (2550: 33) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการที่กระทำในบริบทของชั้นเรียนเรียกว่า การวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาที่เน้นในการพัฒนาการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียนของตน การวิจัยดังกล่าวให้โอกาสแก่ครูสะท้อนการสอนของตนเองจากการสำรวจและทดสอบความคิดใหม่ ๆ หรือ วัสดุอุปกรณ์ใหม่ ๆ ผลจากการวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนหลักสูตรและการสอนต่อไป

สมบูรณ์ ดันยะ (2547: 12) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่ครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการในบริบทชั้นเรียนที่ตนรับผิดชอบ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นการวิจัยประเภทปฏิบัติการ ซึ่งดำเนินการในชั้นเรียนกับนักเรียน จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

ธีรวุฒิ เอกะกุล (2551: 50) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน หมายถึง การศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนหรือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่รับผิดชอบ โดยครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือประจำวิชานั้น ๆ และนำผลการปฏิบัติการมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ซึ่งเป็นการวิจัยที่ทำอย่างเร็ว นำผลปฏิบัติการไปใช้ทันที และสะท้อนข้อมูลกลับเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

สุวิมล ว่องวานิช (2553: 21) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน คือ การวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันที และสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของตนเองให้ทั้งตนเองและกลุ่มเพื่อนเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนได้มีโอกาสวิพากษ์ อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแนวทางที่ได้ปฏิบัติและผลที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทั้งของครูและผู้เรียน

พิชิต ฤทธิจรรย์ (2551: 24) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยปฏิบัติการที่ครูได้แสวงหาวิธีการหรือนวัตกรรม ทางเลือกในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

พิสนุ พงศ์ศรี (2549: 4) กล่าวว่า การวิจัยชั้นเรียนมีความหมายเช่นเดียวกับกับการวิจัยแต่มีขอบเขต ขั้นตอน และกระบวนการที่น้อยกว่า หรือยืดหยุ่นกว่า มีลักษณะเป็นทางการน้อยกว่าทำโดยครูผู้สอนภายในห้องเรียนหรือภายใต้ความรับผิดชอบของตน เน้นการนำไปใช้จริงเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนานักเรียน คำว่ายืดหยุ่นหมายถึงครูสามารถจะทำได้ตั้งแต่เป็นทางการตามกระบวนการและขั้นตอนของการวิจัยทั่วไป จนกระทั่งทำแบบง่าย ๆ และเขียนรายงานการวิจัยที่เรียกว่าวิจัยหน้าเดียวก็ได้

กิตติพร ปัญญาภิญโญผล (2549: 42) กล่าวว่า วิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน คือ การค้นคว้าอย่างมีระบบและกระบวนการที่เชื่อถือได้โดยครู ซึ่งทำพร้อม ๆ กับการปฏิบัติการสอนด้วยการใช้วิธีแก้ปัญหามุ่งปรับปรุง เปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตน ส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพครู และต่อการปรับปรุงผลการเรียนรู้ของนักเรียน

ดังนั้นสรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) หรือการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) หมายถึง การศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบตามกระบวนการและขั้นตอนของการวิจัยโดยครูผู้สอนประจำวิชาหรือชั้นเรียนที่รับผิดชอบ เพื่อ

แสวงหาวิธีการหรือนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน และนำผลไปใช้จริงในทันทีเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

2.5.2 รูปแบบและลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน

มโนทัศน์สำคัญ ๆ ของการวิจัยในชั้นเรียน มีดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2551: 24)

1. การวิจัยในชั้นเรียนเป็นนวัตกรรมรูปแบบหนึ่งที่มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสำหรับครูอาชีพ (Professional Teacher)
2. การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่ทำโดยครู ของครู เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู
3. การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยปฏิบัติการที่มีวงจรการทำงานแบบ PAOR

กล่าวคือ

- มีการวางแผนการดำเนินงาน (Plan) หรือการวางแผนการนั่นเอง
- มีการลงมือปฏิบัติการ (Action) โดยดำเนินการวิจัย ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาพัฒนาผู้เรียนหรือทดลองตามแผน ที่กำหนดไว้
- การสังเกตผล (Observe) โดยมีการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียน
- มีการสะท้อนผลกลับ (Reflect) โดยนำข้อค้นพบที่ได้ย้อนกลับไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

4. การวิจัยในชั้นเรียน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน หรือส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็น งานเสริมการสอนของครูเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การดำเนินการวิจัยจะต้องไม่ทำความยุ่งยากหรือกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

สุวิมล ว่องวานิช (2553: 22 - 23) ได้สรุปลักษณะสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน คือ การวิจัยที่มีลักษณะดังนี้	
ใคร	ครูผู้สอนในห้องเรียน
ทำอะไร	ทำการแสวงหาวิธีการแก้ปัญหา
ที่ไหน	ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน
เมื่อไร	ในขณะที่การเรียนการสอนกำลังเกิดขึ้น
อย่างไร	ด้วยวิธีการวิจัยที่มีวงจรการทำงานต่อเนื่องและสะท้อนกลับการทำงานของตนเอง (Self - Reflection) โดยขั้นตอนหลัก คือ การทำงานตามวงจร PAOR (Plan , Act, Observe, Reflect & Revise)
เพื่อจุดมุ่งหมายใด	มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน
ลักษณะเด่นการวิจัย	เป็นกระบวนการวิจัยที่ทำอย่างรวดเร็ว โดยครูผู้สอนนำวิธีการแก้ปัญหาที่ตนเองคิดขึ้นไปทดลองใช้กับผู้เรียนทันทีและสังเกตผลการแก้ปัญหานั้น มีการสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนครูในโรงเรียน เป็นการวิจัยแบบร่วมมือ (Collaborative Research)

ที่มา : สุวิมล ว่องวานิช (2551: 22)

ตามแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนต้องมีการดำเนินงานที่เป็นวงจรต่อเนื่อง มีกระบวนการแบบมีส่วนร่วม และเป็นกระบวนการที่เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่สามารถปฏิบัติได้จริง การนำแนวทางการวิจัยปฏิบัติการไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน นั่นคือ ขณะที่กิจกรรมการเรียนการสอนกำลังดำเนินอยู่ ก็ต้องมีการวิจัยเพื่อแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างเรียน และทำการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาผู้เรียนควบคู่กันไป กิจกรรมการเรียนการสอน การวิจัยและการพัฒนาจึงเกิดขึ้นในการปฏิบัติงานพร้อมกันในการทำงานปกติ

ธีรวุฒิ เอกะกุล (2551: 50 - 51) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยปฏิบัติการซึ่งเป็นปัญหาในการวิจัย เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนของครูผู้สอน ซึ่งเกิดจากการรู้จักสังเกตและการรู้จักวิเคราะห์ปัญหาการเรียนที่ครูผู้สอนได้เห็นได้ประสพจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเอง แล้วมีความสนใจและมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหการเรียนของผู้เรียน ด้วยวิธีการของตนเอง การวิจัยปฏิบัติในชั้นเรียนไม่จำเป็นต้องนำปัญหาการวิจัยของบุคคลอื่น หรือหน่วยงานสถานศึกษาอื่น หรือปัญหาของสังคมมาทำวิจัยแต่อย่างใด สิ่งสำคัญคือต้องเป็นปัญหาการวิจัยที่เกิดจากภายในชั้นเรียนของตนเองที่รับผิดชอบเท่านั้น

2. นักวิจัยที่ทำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน คือครูผู้สอนประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือประจำวิชานั้น ๆ ไม่ใช่ นักศึกษาทั่วไปหรือบุคคลภายนอกที่ขออนุญาตใช้ห้องเรียนเพื่อทำการทดลอง เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง ได้รู้ ได้เห็น ได้สัมผัสผู้เรียนของตนเองตลอดเวลา การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนจึงกำหนดให้ครูผู้สอนเป็นนักวิจัยเอง

3. ปัญหาในชั้นเรียนที่จะดำเนินการวิจัยปฏิบัติการ ควรวิเคราะห์เลือกปัญหาที่มีความสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนต้องการปรับเปลี่ยนแก้ไขก่อน

4. เป็นการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นอีกลักษณะหนึ่งของการวิจัยทางการศึกษาทั่วไป ที่ควรกำหนดปัญหาการวิจัยให้ชัดเจนก่อน หลังจากนั้นควรดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบระเบียบ ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย

5. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนคือผู้เรียน ซึ่งเป็นผู้เรียนจำนวนหนึ่งที่มีปัญหาในการเรียนที่ไม่บรรลุตามเกณฑ์ขั้นต่ำที่ครูผู้สอนกำหนด และครูผู้สอนต้องการแก้ปัญหาการเรียนรู้อันนี้ หรือกลุ่มนี้ให้บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ได้ด้วยการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

6. การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นการดำเนินการวิจัยที่เป็นวงจรร (Circle) ตามลำดับก่อน - หลัง ที่นักวิจัยได้วางแผนไว้ ด้วยวงจรการวิจัยที่เป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนวางแผน (Plan) ขั้นปฏิบัติการ (Act) ขั้นสังเกตผล (Observe) และขั้นสะท้อนกลับ

7. เป็นการวิจัยที่ใช้ความร่วมมือร่วมกันหลายฝ่าย การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน นักวิจัยสามารถดำเนินการวิจัยเป็นทีมได้ โดยเฉพาะครูผู้สอนในระดับชั้นเดียวกันและสอนห้องเรียนเดียวกันแต่ต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้กันหรือครูผู้สอนต่างระดับชั้นกันแต่อยู่กลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน

8. เป้าหมายของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน มุ่งเพื่อผู้เรียนของครูผู้สอนที่ตนเองรับผิดชอบโดยตรง ซึ่งเป็นวิจัยประเภททางการศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษา มาตรา 30

นพเก้า ณ พัทลุง (2550: 37) สรุปว่าการวิจัยในชั้นเรียนมีลักษณะ ดังนี้

1. ครูเป็นผู้เลือกหรือกำหนดหัวข้อการวิจัยด้วยตนเอง
2. บทบาทครูคือการสอนและโครงการวิจัยที่ไม่เพิ่มภาระหน้าที่เดิม
3. การรวบรวมข้อมูลไม่เป็นการรบกวนเวลาของครู
4. วิธีการวิจัยต้องมีความน่าเชื่อถือได้
5. ครูต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย
6. ครูต้องมีจรรยาบรรณในการทำวิจัยของตน
7. การวิจัยมีความเกี่ยวข้องและสร้างสัมพันธ์กับชุมชน

สมบุรณ์ ตันยะ (2547: 22) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่งานการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ลักษณะของการวิจัยเป็นการวิจัยเชิง

ปฏิบัติการ คือ เป็นการวิจัยควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานจริง โดยมีครูเป็นทั้งผู้ผลิตงานวิจัยและ
 บริโภคผลการวิจัย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ครูเป็นนักวิจัยในชั้นเรียน ครูนักวิจัยจะตั้งคำถามที่มี
 ความหมายในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน แล้วจะวางแผนการปฏิบัติงานและการวิจัย
 หลังจากนั้น ครูจะดำเนินการจัดการเรียนการสอนไปพร้อม ๆ กับทำการจัดเก็บข้อมูลตามระบบ
 ข้อมูลที่ได้วางแผนการวิจัยไว้ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สรุปผลการวิจัย นำผลการวิจัยไปใช้ใน
 การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแล้วจะพัฒนาข้อความรู้ที่ได้นั้นต่อไปให้มีความถูกต้องเป็น
 สากลและเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้นต่อการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อการพัฒนาการเรียนของครู
 ให้มีคุณภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป

วาร์โ พึงสวัสดิ์ (2546: 3 - 4) การวิจัยในชั้นเรียนมีลักษณะสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. จุดเริ่มต้นของการวิจัยเกิดจากข้อข้องใจในการเรียนการสอนที่ครูพบ ครูต้อง
 การปรับปรุงหรือแก้ปัญหานั้น ๆ โดยครูจะลงมือคิดค้นหาวิธีการแก้ปัญหาขึ้นเอง
2. ปัญหาการวิจัยเป็นประเด็นปัญหาที่เล็กแต่มีความหมายสำหรับการเรียนการ
 สอนโดยตรง
3. เป็นการวิจัยในสภาพการณ์จริงของห้องเรียน ไม่ได้จัดสถานการณ์ใหม่ หรือจัด
 ห้องเรียนใหม่ขึ้นมาสำหรับการวิจัยโดยเฉพาะ
4. มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับผู้เรียน ผู้สอน กระบวนการเรียนการสอน ตลอดจน
 สภาพแวดล้อมในห้องเรียน (Classroom Context)
5. เป็นการวิจัยที่มุ่งผลการวิจัยไปใช้ปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในทันทีทันใด
 เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น
6. เป็นการวิจัยที่ทำควบคู่ไปกับการเรียนการสอนปกติ นั่นคือ ครูผู้สอนจะทำ
 หน้าที่สอนและทำหน้าที่วิจัยไปพร้อม ๆ กัน
7. เป็นการวิจัยที่เชื่อมโยงกันระหว่างการคิดเชิงสะท้อน (reflective thinking)
 และปฏิบัติ (action) อย่างชัดเจน กล่าวคือ มีการพินิจวิเคราะห์ ทบทวนทั้งก่อน ระหว่าง และหลัง
 การทดลองปฏิบัติ
8. เป็นการวิจัยที่มีความยืดหยุ่น ปรับให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน
 เช่น อาจเป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยดำเนินการให้กลมกลืนกับการสอนของครู ใช้สถิติที่ไม่ซับซ้อน
 เป็นต้น ข้อสรุปที่ได้จากการวิจัยอาจจะขาดน้ำหนักไปบ้างในด้านความเที่ยงตรงเมื่อเปรียบเทีย
 กับการวิจัยทั่วไปที่อิงทฤษฎีและหลักการที่เข้มงวด แต่จะเป็นการวิจัยที่ให้ประโยชน์โดยตรงต่อครู
 ผู้ทำวิจัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน ทำให้สามารถ
 สรุปได้ว่าการวิจัยในชั้นเรียนมีลักษณะที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1. การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่ทำโดยครูเพื่อแก้ปัญหาคำสั่งเรียนการสอนของตัวเอง ซึ่งมีรูปแบบ และกระบวนการที่เป็นทางการน้อยกว่าการวิจัยทั่วไป
2. ปัญหาของการวิจัยในชั้นเรียนมาจากปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในชั้นเรียนที่ครูผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบ
3. เป้าหมายหลักของการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนา และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเท่านั้น
4. การวิจัยในชั้นเรียนจะดำเนินการไปพร้อมกับการจัดการเรียนการสอนของครูผู้วิจัย

2.5.3 ความแตกต่างของการวิจัยทางการศึกษากับการวิจัยในชั้นเรียน

อุทุมพร จามรมาน (2547: 23 - 30) กล่าวว่า การวิจัยของครู (Action Research) เป็นชื่อที่เรียกกิจกรรมวิจัยแบบหนึ่งของการวิจัยทางการศึกษา ที่กระตุ้นให้ครูได้สะท้อนการทำงานด้านการเรียนการสอน และการจัดการของตนเพื่อปรับปรุงการทำงานของตน และของนักเรียนให้ดีขึ้น

การวิจัยของครู เป็นการวิจัยที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาครู - นักเรียน พัฒนาโรงเรียน และพัฒนาการศึกษา

การวิจัยทางการศึกษา (Educational Research) ก็กับการวิจัยของครูมีความต่าง และเหมือนกันดังนี้

ตารางที่ 2 ความต่างและเหมือนกันของการวิจัยทางการศึกษา (Educational Research) ก็กับการวิจัยของครู

รายการ	การวิจัย	
	ของครู (Action Research)	ทางการศึกษา (Educational Research)
(1) ผู้ทำวิจัย	ครู	นักวิจัยทางการศึกษา
(2) จุดมุ่งหมาย	พัฒนาการเรียนการสอนของครู	พัฒนาการศึกษา
(3) จุดเริ่มต้น	การปฏิบัติงานของครู	ทฤษฎีทางการศึกษา
(4) วิธีการ	ครูใช้การเชื่อมการทำงานของครูจนเกิดทฤษฎี	นักวิจัยใช้ทฤษฎีทางการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบการวิจัย

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการ	การวิจัย	
	ของครู (Action Research)	ทางการศึกษา (Educational Research)
(5) ข้อดี	เชื่อมทฤษฎีทางการศึกษากับ การทำงานของครู	ทดสอบทฤษฎีทางการศึกษา และงานวิจัยอื่น
(6) จุดอ่อน	ครูขาดทักษะการวิจัย	นักวิจัยขาดประสบการณ์ใน โรงเรียน
(7) การมอง	จากครูสู่ภายนอก	จากภายนอกสู่ครู
(8) คำตอบ	ทฤษฎีประสบการณ์ของครู (Personal Experien Tial Theory)	ทฤษฎีทางการศึกษาแต่ละคน (Educational Theory)
(9) ขอบเขต	เล็ก เป็นวิจัยแบบหนึ่งของวิจัย ทางการศึกษา	กว้างใหญ่
(10) หน่วยวิจัย	ครู/นักเรียน/ห้องเรียน/ ห้องเรียน หรือโรงเรียน	โรงเรียน 1 หน่วย มากกว่า 1 หน่วย
(11) ครู	ครูทำวิจัยกับครูอื่น (With Teachers)	นักวิจัยทำเรื่องครู (On Teachers)
(12) จุดเหมือน	(1) เป็นการวิจัยที่เชื่อถือได้ (2) มุ่งการอธิบาย (Explanation) ไม่ใช่การบรรยาย (Description)	เช่นกัน เหมือนกับวิจัยเชิงสำรวจ
(13) จุดต่าง	(1) ไม่จำเป็นต้องสรุปตัวอย่าง จำเป็นต้องสรุปตัวอย่าง (2) สรุปเฉพาะที่ให้ข้อมูล (3) อิงข้อมูลเชิงคุณลักษณะ	สรุปไปยังประชากรผู้ให้ข้อมูล อิงสถิติและข้อมูลเชิงปริมาณ มากกว่า

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการ	การวิจัย	
	ของครู (Action Research)	ทางการศึกษา (Educational Research)
(14) จุดเน้น	(1) เน้นการแก้ปัญหา (2) เน้นคน (นักเรียน) (3) เน้นกระบวนการ (Educational Process) (4) เน้นภาคปฏิบัติ (Educational Practice) (5) เน้นภาคปฏิบัติสู่ทฤษฎี (6) เน้นคำถามว่าครูจะ สามารถช่วยนักเรียนได้ อย่างไร ได้มากเท่าไร (7) นำคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์สู่โรงเรียน (8) พฤติกรรมนักเรียน คือ จุดเริ่มต้น	(1) เน้นปัญหาที่ต้องวิจัย ข้อเสนอในห้องเรียน (2) เรื่องทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง (3) เน้นผล (Educational Product) ทางการศึกษา (4) เน้นทฤษฎีทางการศึกษา (Educational Theory) (5) เน้นทฤษฎีประยุกต์สู่ ภาคปฏิบัติ (6) เน้นคำถามว่านักวิจัยจะ หาข้อมูล (7) นำโรงเรียนสู่คณะครุ ศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (8) ทฤษฎีทางการศึกษา คือ จุดเริ่มต้น

ที่มา : อุทุมพร จามรمان (มปป: 23 - 30)

สุวิมล ว่องวานิช (2553: 30 - 31) กล่าวว่า ถ้าวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนกับการวิจัยทางวิชาการแล้ว จะพบว่าสิ่งที่เหมือนกันคือวัตถุประสงค์ของการวิจัยซึ่งเน้นการค้นหาวิธีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน แต่จะมีความต่างในการออกแบบวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และการใช้ผลการวิจัย รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนกับการวิจัยทางวิชาการ

ประเด็น	การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research)	การวิจัยเชิงวิชาการ (Academic Research)
1. เป้าหมาย	มุ่งสร้างความรู้เฉพาะเพื่อใช้ใน ห้องเรียนของครูผู้วิจัย	มุ่งสร้างความรู้ทั่วไป ซึ่งสามารถสรุป อ้างอิงได้
2. ผู้วิจัย	ดำเนินการโดยครูผู้สอนในห้องเรียน มีลักษณะการวิจัยแบบร่วมมือ (Collaborative Research) ใช้วงจร การทำวิจัยแบบ PAOR	ดำเนินการโดยนักวิชาการ หรือนัก การศึกษาในมหาวิทยาลัย ที่ไม่ได้ ปฏิบัติงานในห้องเรียน
3. วงจรของการ วิจัย	Plan, Act, Observe, Reflect โดย ขั้นตอน Reflect (สะท้อนกลับ) เป็น ขั้นตอนที่เด่นที่ทำให้การวิจัยแบบนี้ ต่างจากการวิจัยอื่น	ใช้วงจรการทำวิจัย แบบกำหนด ปัญหา ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ออกแบบการวิจัย (กำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่าง สร้างเครื่องมือ เก็บ ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล) สรุปและ อภิปรายผลการวิจัย
4. วิธีการวิจัย	ไม่เน้นการกำหนดกรอบแนวคิด ทฤษฎีแต่ใช้ประสบการณ์ของผู้สอน ไม่เน้นแบบแผนการวิจัยมาก ใช้การ วิจัยเชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณ	ยึดแบบแผนการวิจัย การออกแบบ การวิจัยที่รัดกุม มีการกำหนดกรอบ แนวคิดทฤษฎี ตรวจสอบทฤษฎี และ พัฒนาทฤษฎี ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ มากกว่า
5. การกำหนด วิธีการแก้ไข ปัญหาใน ห้องเรียน (Solution)	ใช้วิธีการเชิงอัตวิสัย (Subjective) โดยอาศัยประสบการณ์ของครูนักวิจัย แต่จะใช้วิธีการเชิงปรนัยในการ ตรวจสอบผลการวิจัย	อิงทฤษฎีหรือมีผลการวิจัยรองรับ
6. กลุ่มเป้าหมาย ที่ต้องทำวิจัย	นักเรียนในห้องเรียนอาจเป็นรายคน หรือรายห้อง	กลุ่มนักเรียนที่เป็นตัวแทนกลุ่ม ประชากร

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ประเด็น	การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research)	การวิจัยเชิงวิชาการ (Academic Research)
7. ข้อมูลวิจัย	ครูเป็นผู้เก็บข้อมูล ใช้วิธีการสังเกต หลักฐานการแสดงผลการเรียนรู้ของ ผู้เรียน ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเชิง คุณภาพ	อาจใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบเดียวกับ การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนแต่ โอกาสใกล้ชิดกับแหล่งข้อมูล (นักเรียน) จะมีน้อย
8. การวิเคราะห์ ข้อมูล	ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ไม่เน้นการ วิเคราะห์ด้วยสถิติขั้นสูง	ส่วนใหญ่ใช้วิธีการวิเคราะห์ทางสถิติ เน้นการสรุปอ้างอิง
9. การอภิปราย แปลความหมาย ข้อค้นพบจากการ วิจัย	ครู นักวิจัย และ เพื่อน ครู มีการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การวิจัย ร่วมกัน มีการถกอภิปรายถึงวิธีการ แก้ปัญหาที่ใช้และผลที่เกิดขึ้น	นักวิจัยอภิปรายภายใต้กรอบทฤษฎี ที่ใช้ในการวิจัย และใช้ความคิดเห็น ของนักวิจัยประกอบการอภิปราย
10. ช่วงเวลาใน การทำวิจัย	ทำเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน และทำอย่างรวดเร็ว เพื่อให้สามารถ ทดลองใช้ผลตามแนวทางที่ครูนักวิจัย ตัดสินใจจะใช้	เป็นนักวิจัยที่เฝ้าสังเกตหรือเก็บ ข้อมูลอยู่ห่าง ๆ แม้จะมีโอกาสเข้า ไปทำในห้องเรียนแต่ก็จะเป็นช่วงสั้น เมื่อทำเสร็จก็ถอยห่างออกมา การ วางแผนการวิจัยอาจต้องใช้เวลา มากกว่าการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน
11. การใช้ ผลการวิจัย	นำผลการวิจัยไปใช้แก้ปัญหาใน ห้องเรียนทันที และตรวจสอบผลที่ เกิดขึ้น ไม่เน้นการตีพิมพ์เผยแพร่ เป็นบทความวิชาการ	ผลการวิจัยอาจไม่ได้นำไปใช้ในการ ปฏิบัติจริง แต่อาจมีการตีพิมพ์ เผยแพร่เป็นบทความวิจัย หรือ บทความทางวิชาการ

ที่มา : สุวิมล ว่องวานิช (2553: 30 - 31)

สุภาภรณ์ มั่นเกตุวิทย์ (2544: 8 - 9) ได้เปรียบเทียบระหว่างงานวิจัยทางการศึกษาและงานวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้ครูมีความมั่นใจในการที่จะทำวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น
ดังนี้

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบระหว่างงานวิจัยทางการศึกษาและงานวิจัยในชั้นเรียน

รายการ	การวิจัยในชั้นเรียน	การวิจัยทางการศึกษา
1. ผู้วิจัย	ครู	นักวิจัยทางการศึกษา
2. จุดมุ่งหมาย	พัฒนาศักยภาพของผู้เรียน/การ เรียนการสอนของครู	พัฒนาทางการศึกษา
3. จุดเริ่มต้น	การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเรียน การสอนของครู	ใช้ทฤษฎีทางการศึกษาเป็นหลัก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายการ	การวิจัยในชั้นเรียน	การวิจัยทางการศึกษา
4. วิธีการ	<ul style="list-style-type: none"> - กรอบการวิจัยจากฐานข้อมูลของผู้เรียน/กิจกรรมการเรียนการสอนของครู - ไม่ต้องสุ่มตัวอย่าง แต่ใช้ประชากรจริงจากกลุ่มที่ต้องการพัฒนา - เน้นกระบวนการปฏิบัติจริง 	<ul style="list-style-type: none"> - กรอบการวิจัยอยู่ภายใต้ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง - ต้องสุ่มตัวอย่างในการศึกษา - อ้างอิงสถิติและข้อมูลเชิงปริมาณ - เน้นทฤษฎีทางการศึกษา
5. ประโยชน์	ผู้เรียน/ครู	นักวิจัย/การศึกษา

ที่มา : สุภาภรณ์ มั่นเกตุวิทย์ (2544: 8 - 9)

จะเห็นได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีความแตกต่างจากการวิจัยทางการศึกษาหรือวิจัยทางด้านวิชาการอื่นหลายประเด็น คือ ผู้ทำวิจัย จุดมุ่งหมายของการวิจัย วิธีการหรือกระบวนการนำผลประโยชน์ไปใช้ แต่อยู่ภายใต้กรอบแนวคิดเดียวกันคือ การค้นหาความรู้ วิธีการในการแก้ปัญหา โดยใช้กระบวนการที่เป็นระบบและเชื่อถือได้

2.5.4 ความสำคัญและความจำเป็นของการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญและความจำเป็น ดังนี้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2553: 24 - 25)

1. ให้โอกาสครูในการสร้างองค์ความรู้ ทักษะการทำวิจัย การประยุกต์ใช้ การตระหนักถึงทางเลือกที่เป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนแปลงโรงเรียนให้ดีขึ้น
2. เป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงหรือสะท้อนผลการทำงาน
3. เป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติโดยตรง เนื่องจากช่วยพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ
4. ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่อง และเกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านกระบวนการวิจัยในที่ทำงาน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อองค์กร เนื่องจากนำไปสู่การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติ และการแก้ปัญหา
5. เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติในการวิจัยทำให้กระบวนการวิจัยมีความเป็นประชาธิปไตย ทำให้เกิดยอมรับในความรู้ของผู้ปฏิบัติ
6. ช่วยตรวจสอบวิธีการทำงานของครูที่มีประสิทธิผล
7. ทำให้ครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ข้อดีของการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน มีดังนี้ (ประวิต เอราวรรณ์. 2545: 53 - 54)

1. การทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนจะช่วยให้ครูทำงานอย่างเป็นระบบ เห็นภาพของงานตลอดแนว และมีการวางแผนในการทำงาน

2. ช่วยให้ผู้จัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ ด้วยวิธีการสอนที่ดีและมีผล การวิจัยรองรับ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปจากการเรียนการสอนแบบเดิมที่ครูจะยึดประสบการณ์เดิม ความรู้เดิม และความสนใจส่วนตัวเป็นหลัก

3. ครูสามารถสร้างและวิเคราะห์ทางเลือกอย่างหลากหลาย และตัดสินใจเลือกทางเลือกอย่างมีคุณภาพ มีเหตุผลและสร้างสรรค์ มอบทางเลือกได้กว้างขวางและลึกซึ้ง

4. ครูใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนจะสามารถควบคุม กำกับ และพัฒนาการปฏิบัติงานของตนได้ดี และผลจากการวิจัยจะเป็นร่องรอยของผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของครู

5. โรงเรียนสามารถใช้ผลการวิจัยในการกำหนดนโยบาย หรือมาตรการต่าง ๆ ของโรงเรียนได้

6. ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพมากขึ้น

ประกอบ มณีโรจน์ (2544: 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน

ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้ได้พัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

2. ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพสูงขึ้น

3. ช่วยให้องค์กรของการเรียนการสอนก้าวหน้า มีนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อเนื่องต่อการจัดการเรียนการสอนของครู

4. ช่วยให้การวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงมากขึ้น เป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป

5. ช่วยพัฒนาตัวครูและวิชาชีพครูไปพร้อม ๆ กัน

สมบูรณ์ ตันยะ (2547: 27) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครู เนื่องจากให้ข้อค้นพบที่มาจากกระบวนการสืบค้นที่เป็นระบบและเชื่อถือได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ และครูเกิดการพัฒนาการเรียนการสอนโดยครูยังมีบทบาทเป็นครูปฏิบัติการในห้องเรียน และขณะเดียวกันก็เป็นนักวิจัยที่ทำหน้าที่ค้นหาวิธีการแก้ปัญหาในห้องเรียนด้วยตนเอง การวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นวิธีการที่ผู้เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น นักวิชาการ นักการศึกษา ครูอาจารย์ หรือผู้บริหารในโรงเรียน มุ่งหวังจะใช้เป็นยุทธวิธีในการพัฒนาศาสตร์ของการพัฒนาวิชาชีพครูให้มีความเข้มแข็งขึ้น ทำให้ครูประจำการที่ทำหน้าที่อยู่ในโรงเรียนมีความเป็นครูมืออาชีพมากยิ่งขึ้น

ธีรวุฒิ เอกะกุล (2551: 60 - 61) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมีคุณค่า หรือประโยชน์ที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1. คุณค่าต่อผู้เรียน ผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน มีผลกระทบโดยตรงต่อผู้เรียน ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของการจัดการศึกษา ผู้เรียนจะได้รับการปรับปรุงแก้ไขในสิ่งที่ไม่บรรลุ หรือผู้เรียนอาจได้รับการส่งเสริมพัฒนาองค์ความรู้ให้มากยิ่งขึ้น

2. คุณค่าต่อครูผู้สอน ผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน มีผลกระทบโดยตรงต่อครูผู้สอนเช่นเดียวกัน จะทำให้ครูผู้สอนที่ทำการวิจัยเกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองไปสู่การเป็นครูมืออาชีพมากขึ้น รวมทั้งสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาที่ทำให้ครูเกิดการปรับเปลี่ยนตนเองสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนของตนเอง ส่วนผลพลอยได้คือครูผู้สอนได้นวัตกรรมทางการศึกษาที่ตนเองพัฒนาขึ้นมาเองและสามารถนำไปใช้กับผู้เรียนรุ่นต่อไป หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้

3. คุณค่าต่อสถานศึกษา การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนถ้าได้มีการดำเนินการในสถานศึกษาใดจะเกิดสังคมการเรียนรู้ทางการวิจัยระหว่างเพื่อนครู ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้ได้บังคับบัญชา และระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

4. คุณค่าต่อวงการการศึกษา การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของวงการการศึกษาไทยที่จะทำให้ครูผู้สอนปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ทำให้วงการการศึกษาไทยมีการปฏิรูปการศึกษาที่เป็นรูปธรรม

กิตติพร ปัญญาภิญโญผล (2549: 38 - 39) กล่าวว่า การเลือกใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการมีเหตุผลมากมาย ดังนี้

1. วิจัยเชิงปฏิบัติการใช้กับงานที่กำลังดำเนินการอยู่ โดยผู้ปฏิบัติงานซึ่งเป็นผู้ทำงานในฐานะเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สามารถใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติได้ คนที่เลือกวิจัยใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการเนื่องจากไม่สามารถหาวิธีวิจัยอื่นที่สามารถใช้บูรณาการเข้ากับงานภาคปฏิบัติได้ โดยเฉพาะลักษณะสำคัญ คือ ความยืดหยุ่น และนอกจากนี้ในหน่วยงานทางวิชาการ หรือสถาบันอุดมศึกษา กอดตันให้ตีพิมพ์เอกสารทางวิชาการให้มากขึ้น ขณะเดียวกัน งานวิจัยเป็นงานที่เพิ่มภาระที่หนักมาก การวิจัยเชิงปฏิบัติการจึงเป็นทางเลือกที่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานนำมาใช้มากขึ้น

2. เมื่อผู้ปฏิบัติงานใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการเพราะมีศักยภาพที่จะเพิ่มพูนปริมาณของการเรียนรู้อย่างจริงจังจากประสบการณ์ของตน วงจรของการวิจัยเชิงปฏิบัติการสามารถจัดว่าเป็นลักษณะอย่างเดียวกับวงจรการเรียนรู้

3. สำหรับผู้ที่เคยทำวิจัยเชิงปฏิบัติการสะสมไว้ในประวัติการทำงาน ก็เป็นการดีสำหรับเจ้าของประวัติที่จะทำอะไรที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานที่ทำ ถ้ายังได้ผลลัพธ์ที่มีคุณค่าต่อผู้เรียนโดยตรงก็ยิ่งได้ประโยชน์เป็นทวีคูณ กล่าวคือครูได้ปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเอง ในขณะที่นักเรียนก็ได้เรียนรู้อย่างเข้าใจ มีความสุข และมีผลสัมฤทธิ์ที่ดี

4. วิจัยปฏิบัติการโดยปกติเป็นเรื่องของการมีส่วนร่วม แสดงว่ามีการร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน อาจพบว่าต่างฝ่ายต่างก็พึงพอใจต่อการมีส่วนร่วม ทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้น ซึ่งตอบสนองวัตถุประสงค์บางข้อที่เป็นเรื่องเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาทางวิชาชีพ และนอกจากนี้การมีส่วนร่วมมีความหมายกว้างขึ้นระหว่างครูอื่น ๆ ที่สอนชั้นเดียวกัน ครูอื่น ๆ ที่สอนวิชาเดียวกันในระดับชั้นอื่น ๆ ร่วมด้วยช่วยกันในการพัฒนาการเรียนการสอน

ประวิต เอราวรรณ์ (2545: 53 - 54) ได้กล่าวถึงข้อดีของการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ดังนี้

1. การทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนจะช่วยให้ครูทำงานอย่างเป็นระบบ เห็นภาพของงานตลอดแนว และมีการวางแผนในการทำงาน

2. ช่วยให้ผู้จัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ ด้วยวิธีการสอนที่ดีและมีผลการวิจัยรองรับ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปจากการเรียนการสอนแบบเดิมที่ครูยึดประสบการณ์เดิม ความรู้เดิม และความสนใจส่วนตัวเป็นหลัก

3. ครูสามารถสร้างและวิเคราะห์ทางเลือกอย่างหลากหลาย และตัดสินใจเลือกทางเลือกอย่างมีคุณภาพ มีเหตุผลและสร้างสรรค์ มองทางเลือกได้กว้างขวางและลึกซึ้ง

4. ครูที่ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนจะสามารถควบคุม กำกับ และพัฒนาการปฏิบัติงานของตนได้ดี และผลจากการวิจัยจะเป็นร่องรอยของผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของครู

5. โรงเรียนสามารถใช้ผลการวิจัยในการกำหนดนโยบาย หรือมาตรการต่าง ๆ ของโรงเรียนได้

6. ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
ดังนั้น สรุปได้ว่าการวิจัยในชั้นเรียนมีความจำเป็น ความสำคัญ และประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. ครูสามารถใช้การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนที่ตนเองรับผิดชอบ ได้อย่างมีระบบ และทันทั่วถึง ที่ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

2. ช่วยให้ผู้ครูสามารถเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพเนื่องจากข้อค้นพบได้มาจากการศึกษาอย่างเป็นระบบ

3. เป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาวิชาชีพครู เพราะจะทำให้ครูมีการทำงานที่เป็นระบบ

4. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยมากำหนดนโยบาย และแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ

5. ทำให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอน

2.5.5 กระบวนการและขั้นตอนของการวิจัยในชั้นเรียน

ธีรวุฒิ เอกะกุล (2551: 62 - 63) ได้เสนอขั้นตอนที่สำคัญของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัญหาในชั้นเรียน การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ควรเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียน เพื่อให้ครูผู้สอนได้ทำการตรวจสอบว่าประเด็นใดมีความสำคัญจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องทำการแก้ไขให้กับผู้เรียนในชั้นเรียนของตน

2. การออกแบบการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เมื่อได้ปัญหาที่จะทำการวิจัยแล้ว ครูที่เป็นนักวิจัยควรทำการออกแบบการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนว่าจะเลือกรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการใดจึงจะเหมาะสมกับปัญหาที่จะทำการวิจัย

3. การค้นหาและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา การเลือกใช้และพัฒนานวัตกรรมการศึกษาเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ครูที่เป็นนักวิจัยต้องพิจารณาใช้นวัตกรรมการศึกษาที่จะนำมาแก้ไขปัญหานั้นที่ต้องการทำวิจัย ซึ่งควรเป็นนวัตกรรมการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพ และบริบทของผู้เรียนที่ทำการศึกษาให้มากที่สุด และควรเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีค่าประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

4. การเขียนโครงร่างการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เมื่อครูที่เป็นนักวิจัยได้เตรียมการขั้นตอนต่าง ๆ ข้างต้นเสร็จแล้ว ควรทำการเขียนโครงร่างการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนให้เรียบร้อยก่อนเริ่มวิธีดำเนินการวิจัย เพื่อเป็นกรอบแนวคิดหรือพิมพ์เขียวให้กับครูที่เป็นนักวิจัยได้ดำเนินการต่อไป

5. การสร้างเครื่องมือการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่ครูที่เป็นนักวิจัยควรดำเนินการเอง เพื่อเป็นสิ่งประกอบที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของงานวิจัย ซึ่งควรดำเนินการหาค่าคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และควรมีค่าคุณภาพของเครื่องมือที่น่าเชื่อถือจริง

6. การประมวลผลการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อไปเป็นการประมวลผลข้อมูลที่ได้ การใช้วิธีการใดในการวิเคราะห์ข้อมูลต้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

7. การเขียนรายงานการวิจัยปฏิบัติการชั้นเรียน เมื่อดำเนินการวิจัยเสร็จเรียบร้อยแล้วครบทุกขั้นตอนแล้ว ขั้นตอนสุดท้ายของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนคือการเขียนรายงานการวิจัย ซึ่งครูที่เป็นนักวิจัยควรใช้รูปแบบการเขียนรายงานการวิจัยแบบหนึ่งแบบใดให้คงที่ตลอดทั้งเล่ม

สมบูรณ์ ต้นยะ (2547: 34 - 42) ได้แบ่งขั้นตอนกระบวนการการวิจัยในชั้นเรียนเป็น 6 ขั้นตอน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสำรวจ กำหนด และวิเคราะห์ปัญหา

1. การสำรวจปัญหา เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการวางแผนแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้ครูพบปัญหาที่จะต้องแก้ไขหรือพัฒนา การสำรวจปัญหาสามารถกระทำได้หลายลักษณะ เช่น การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแง่มุมต่าง ๆ การสังเกต และบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนเพื่อดูความสนใจของผู้เรียน การตรวจสอบแบบฝึกหัด เป็นต้น

2. การกำหนดปัญหาที่ต้องการแก้ไข โดยปกติ เมื่อครูทำการสำรวจปัญหา จะพบว่ามีความจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาหลายปัญหา ซึ่งครูอาจจะไม่สามารถดำเนินการแก้ไขหรือพัฒนาทุกปัญหาได้ในเวลาเดียวกัน ดังนั้น ครูควรมีการจัดลำดับความสำคัญหรือความรุนแรงของปัญหาว่าปัญหาใดควรได้รับการแก้ไขหรือพัฒนา

3. การวิเคราะห์ปัญหา เมื่อครูกำหนดปัญหาที่จะแก้ไขหรือพัฒนาได้แล้ว จำเป็นต้องศึกษาเจาะลึกลงในรายละเอียดของปัญหา เพื่อจะได้มีความเข้าใจปัญหาที่แท้จริง

3.1 การวิเคราะห์รายละเอียดของปัญหา ในกรณีที่ปัญหาที่ครูกำหนดไว้เป็นปัญหาใหญ่ยังไม่เฉพาะเจาะจง การวิเคราะห์รายละเอียดของปัญหาจะช่วยให้ครูสามารถระบุลักษณะของปัญหาที่เกิดขึ้นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3.2 การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การวิเคราะห์ว่าปัญหาที่กำหนดไว้มีสาเหตุมาจากสิ่งใดบ้าง จะช่วยให้ครูสามารถเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น

4. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนา เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้ว่า การแก้ไขปัญหาดังกล่าว ของครูประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด ครูควรกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนว่าครูจะดำเนินการแก้ไขปัญหานักเรียน คนใด กลุ่มใด หรือชั้นใด แก้ปัญหาในเรื่องอะไร

ขั้นที่ 2 การกำหนดวิธีการแก้ปัญหา

1. การหาความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมประเภทต่าง ๆ เมื่อครูได้กำหนดปัญหาที่จะแก้ไขหรือพัฒนา ได้วิเคราะห์รายละเอียดและสาเหตุของปัญหา ครูควรได้มีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2. การสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาและวิเคราะห์ทางเลือก เมื่อครูกมีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมประเภทต่าง ๆ อย่างหลากหลายแล้ว ครูจะสามารถบอกได้ว่าในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนที่ครูกำหนดไว้ จะสามารถใช้นวัตกรรมประเภทใดได้บ้าง

3. การเลือกนวัตกรรมที่จะใช้ในการแก้ปัญหา หลังจากที่ครูวิเคราะห์ข้อดีข้อจำกัดของการใช้นวัตกรรมแต่ละชนิดได้แล้ว ครูจะสามารถตัดสินใจเลือกนวัตกรรมที่มีข้อดีมากที่สุด และมีข้อจำกัดน้อยที่สุด

ขั้นที่ 3 การวางแผนแก้ปัญหา

1. กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ในขั้นตอนนี้ครูควรกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนอีกครั้งว่าจะแก้ปัญหาหรือใช้นวัตกรรมนั้นกับใคร นักเรียนเพียงคนเดียว หลายคน หรือทั้งชั้นเรียน

2. การกำหนดรูปแบบการใช้นวัตกรรม ในขั้นตอนนี้ครูต้องตั้งคำถามถามตนเองว่าต้องการคำตอบอะไรจากการใช้นวัตกรรมครั้งนี้

3. การกำหนดเครื่องมือวัดผล เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าการใช้เทคนิควิธีหรือสื่อเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ที่ครูกำลังทำไว้ ส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้นหรือสามารถแก้ปัญหาที่มีอยู่จริงหรือไม่

4. การเขียนแผนการใช้นวัตกรรม ครูควรนำรายละเอียดต่าง ๆ ที่คิดหรือเตรียมการไว้ ตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 มาเขียนเรียบเรียงไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งอาจจะเรียกว่าโครงการวิจัย แผนการวิจัย หรือแผนการใช้นวัตกรรมก็ได้ ทั้งนี้สิ่งที่ควรนำมาเขียนไว้มีดังนี้

1. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และสาเหตุของปัญหา
2. เป้าหมายการพัฒนา
3. นวัตกรรมที่จะใช้ในการแก้ปัญหา
4. รูปแบบการใช้นวัตกรรม
5. วิธีการ หรือเครื่องมือในการวัดผล

ขั้นที่ 4 การดำเนินการแก้ปัญหา

1. การพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม ถ้าสิ่งที่ครูใช้ในการแก้ปัญหาคือการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นเทคนิคการสอนแบบใหม่ ครูต้องเขียนรายละเอียด ขั้นตอนของการใช้เทคนิคการสอนนั้นอย่างชัดเจน และถ้าในกิจกรรมการสอนนั้นต้องใช้สื่อประกอบ ครูต้องจัดหาหรือสร้างสื่อเหล่านั้นขึ้นมาให้พร้อมและเพียงพอที่จะนำไปใช้

2. การพัฒนาเครื่องมือวัดผล ถ้าวิธีการวัดผลการใช้นวัตกรรมของครูจำเป็นต้องมีเครื่องมือวัดผลประกอบ เช่น แบบสอบถาม แบบบันทึกการสังเกต แบบสัมภาษณ์ ฯลฯ เครื่องมือที่จะใช้วัดผลได้อย่างถูกต้องจะต้องมีคุณภาพดี ครูจึงต้องสร้างและตรวจสอบเครื่องมือดังกล่าว

3. การดำเนินการตามแผน เมื่อครูจัดทำแผนการใช้นวัตกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว พัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรมรวมทั้งสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล ตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงให้เป็นเครื่องมือที่ดีแล้ว ครูก็ดำเนินการสอนตามแผนกำหนดไว้

ขั้นที่ 5 การสรุปผลการแก้ปัญหา

1. การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวัดที่ได้ปกติจะเป็นผลการวัดรายบุคคล ซึ่งครูอาจนำมาวิเคราะห์เป็นรายบุคคล หรือวิเคราะห์เป็นภาพรวมของกลุ่ม ของห้องเรียน โดยใช้สถิติ

ขั้นพื้นฐาน เช่น การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น หรืออาจใช้สถิติขั้นสูงกว่านี้ตามศักยภาพและความต้องการของครูเอง

2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถทำได้หลายวิธีตามลักษณะของข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. การนำเสนอเชิงปริมาณ เป็นการนำเสนอในรูปของตาราง กิ่งตาราง กราฟชนิดต่าง ๆ

2. การนำเสนอเชิงคุณภาพ เป็นการบรรยายสรุปคุณลักษณะหรือพฤติกรรมของนักเรียนที่ปรากฏภายหลังการใช้นวัตกรรม

3. สรุปความสำเร็จของการแก้ปัญหา เป็นการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาพิจารณาตัดสินใจว่าวิธีการแก้ปัญหานั้น สามารถแก้ปัญหาได้จริงหรือไม่

ขั้นที่ 6 การรายงานผลการแก้ปัญหา

1. การเขียนในรูปแบบของความเรียง เป็นการเล่าถึงสภาพปัญหาที่พบแนวคิดในการแก้ปัญหา วิธีดำเนินการแก้ปัญหา และผลของการดำเนินการแก้ปัญหา ซึ่งอาจเขียนเล่าสั้น ๆ พอเข้าใจ ในความยาว 1 – 2 หน้ากระดาษ หรือเขียนเล่าในรายละเอียดให้มากกว่านั้นก็ได้

2. การเขียนในรูปแบบของรายงานการวิจัย เป็นการเขียนรายงานตามหัวข้อต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจกำหนดเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ เพียง 3 – 4 หัวข้อ หรือกำหนดเป็นหัวข้อย่อย ๆ ก็ได้ แต่ทั้งนี้เมื่อดูในภาพรวมแล้วต้องครอบคลุมกระบวนการทำงานตั้งแต่ต้นจนจบ

พิชิต ฤทธิจรูญ (2551: 33 – 50) ได้นำเสนอขั้นตอนการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้

ขั้นตอนนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการวางแผนแก้ปัญหา หรือพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้ครุฑนักวิจัยทราบปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่ต้องดำเนินการแก้ไขหรือพัฒนาการเรียนรู้ ปัญหาการเรียนรู้อาจได้มาจาก การสังเกต การสอบถาม การประเมินจากผู้เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ หรือตรวจผลงานนักเรียน การใช้ข้อมูลชัดเจน (Hard Data) เกี่ยวกับผลการเรียนรู้ การใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) หรือการใช้เทคนิคการตั้งคำถาม

การดำเนินการตามขั้นตอนที่ 1 นี้ จะช่วยให้ครุฑนักวิจัยสามารถรู้ปัญหาการเรียนรู้ที่ชัดเจนและกำหนดปัญหาวิจัย (Research Problem) ที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ได้อย่างเฉพาะเจาะจง และชัดเจน เพื่อศึกษาค้นหาคำตอบและเป็นแนวทางในการวางแผน หรือดำเนินการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การเลือกนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหา

เมื่อวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ได้แล้ว ครูนักวิจัยจะต้องเลือกนวัตกรรมหรือการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับปัญหาการเรียนรู้ และครูนักวิจัยสามารถสร้างหรือจัดทำด้วยตนเอง นวัตกรรมการเรียนรู้ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอน (Instructional Innovation) หมายถึง แนวคิด วิธีการ กระบวนการ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาการเรียนรู้ หรือพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบและสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหา

การออกแบบนวัตกรรม จะช่วยทำให้ครูนักวิจัยมองเห็นภาพโครงสร้างส่วนประกอบของนวัตกรรมทั้งหมด ซึ่งจะสะดวกต่อการสร้างหรือจัดทำต่อไป เมื่อออกแบบเสร็จแล้วก็ลงมือสร้างหรือจัดทำนวัตกรรมตามแบบหรือโครงร่างที่กำหนดไว้ หากต้องการให้นำนวัตกรรมที่มีคุณภาพ มีความเชื่อมั่นต่อการนำไปใช้มากขึ้น ครูนักวิจัยอาจให้เพื่อนครูหรือผู้ช่วยตรวจสอบ

ขั้นตอนที่ 4 การใช้นวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหาหรือพัฒนา

เป็นขั้นตอนของการนำนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหาไปใช้ หรือจัดการเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรม วิธีการแก้ปัญหาหรือพัฒนาที่ได้จัดทำไว้กับประชากรหรือกลุ่มเป้าหมายนักเรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้หรือต้องการพัฒนาตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ แล้วสังเกตผล (Observe) หรือเก็บรวบรวมข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยและเขียนรายงานการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 สรุปและรายงานผลวิจัย

เป็นขั้นตอนการสรุปผลการวิจัย ข้อค้นพบหรือผลการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนว่าเป็นอย่างไร แล้วเขียนไว้เป็นหลักฐานการปฏิบัติงานไว้ในรูปของรายงานการวิจัย โดยอาจจะเขียนแบบไม่เน้นวิชาการ แบบกึ่งวิชาการ หรือแบบเชิงวิชาการก็ได้

วาโร เฟ็งส์วีสต์ (2546: 4 – 5) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการวิจัยในเรียน ซึ่งมี 5 ขั้นตอน คือ

1. การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา

การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นในการวางแผนแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งในขั้นตอนนี้ครูผู้สอนได้ลักษณะเช่น การวิเคราะห์ผลการเรียนการสอน การสำรวจพฤติกรรมของผู้เรียน เป็นต้น

2. การกำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา

เมื่อครูผู้สอนได้ปัญหาจากการศึกษาในขั้นที่ 1 แล้ว จะต้องหาแนวทางในการแก้ปัญหา นั้น ๆ ซึ่งวิธีการในขั้นตอนนี้ครูผู้สอนจะต้องศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เช่น จากตำรา วารสาร บทความ หลักสูตร คู่มือครู รายงานการวิจัย เป็นต้น

3. พัฒนารูปแบบ หรือนวัตกรรม

จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 2 จะทำให้ครูผู้สอนได้แนวทาง หรือทางเลือกในการแก้ปัญหา ซึ่งในขั้นตอนนี้ครูผู้สอนจะต้องกำหนด และสร้างวิธีการในการแก้ปัญหาขึ้นมาเรียกว่า “นวัตกรรม”

4. นำวิธีการ หรือนวัตกรรมไปใช้

ขั้นนี้ครูนำวิธีการหรือนวัตกรรมที่สร้างขึ้นจากขั้นตอนที่ 3 ไปใช้ โดยระบุขั้นตอนปฏิบัติว่าจะใช้กับใคร เมื่อไหร่ แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่อไป

5. สรุปผล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้แล้ว นำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการทางสถิติที่เหมาะสมแล้วสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล แต่ถ้าหากวิธีการหรือนวัตกรรมยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่ต้องการได้ก็จะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข โดยย้อนกลับไปค้นหาวิธีการหรือนวัตกรรมใหม่อีกครั้งหนึ่ง แล้วดำเนินการพัฒนาวิธีการ หรือนวัตกรรม ตลอดจนนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้อีก

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2554: 2) ได้เสนอขั้นตอนของกระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ดังนี้

ก้าวที่ 1 ระบุปัญหาวิจัย / คำถามวิจัย

1. ศึกษาลักษณะปัญหาหรือพฤติกรรม ทักษะ ความสามารถของนักเรียนจากการประเมินความรู้ตามสภาพจริง

2. วิเคราะห์สภาพปัญหาและเก็บข้อมูล (Baseline Data)

3. ระบุปัญหาให้ชัดเจน จะนำไปสู่การสร้างชื่อเรื่องและการเขียน

วัตถุประสงค์

ก้าวที่ 2 วางแผนการดำเนินการแก้ปัญหา

1. ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหา อาจใช้นวัตกรรมต่าง ๆ เช่น รูปแบบวิธีสอน เทคนิค แนวการสอน และนวัตกรรมอื่น ๆ เช่น ชุดการเรียนรู้ ชุดกิจกรรม เป็นต้น

2. ระบุขั้นตอนการทำ

ก้าวที่ 3 ลงมือปฏิบัติการ / เก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการตามแผน เก็บข้อมูลอย่างละเอียดและมีการปรับปรุง

2. วิเคราะห์ผล

ก้าวที่ 4 สรุปผลการวิจัย

1. ตีความข้อมูลและลงข้อสรุป

2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู

3. เขียนบทเรียนที่ได้และข้อเสนอแนะ

ก้าวที่ 5 การสะท้อนความคิดในการวิจัย

1. แลกเปลี่ยนความเห็นกันและกันในผลงานวิจัย
2. เผยแพร่งานวิจัยและให้ความเห็น
3. ให้ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
4. ให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น สรุปได้ว่ากระบวนการการวิจัยในชั้นเรียนมี 5 ขั้นตอน ซึ่งก่อนที่จะเริ่มกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ครูผู้วิจัยควรเริ่มด้วยการตั้งเจตนาที่ดีในการที่จะทำวิจัยในชั้นเรียน เนื่องจากการตั้งเจตนาที่ดีของครูผู้วิจัยจะช่วยให้ครูผู้วิจัยสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ท่านรอซูลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า

إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى...

ความว่า “แท้จริงกิจการงานทั้งหลายนั้นจะขึ้นอยู่กับเจตนา และแท้จริงสำหรับทุกคนนั้น คือสิ่งที่เขาได้ตั้งเจตนาไว้” (บันทึกโดย อัลบุคอรีห์ หมายเลข 1)

สรุปว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

1. การสำรวจปัญหา

ขั้นตอนนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งครูผู้ทำวิจัยจะต้องดำเนินการสำรวจปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนที่ตนเองรับผิดชอบ และนำมาวิเคราะห์เพื่อเลือกปัญหาที่มีความสำคัญมาดำเนินการแก้ไข การสำรวจปัญหาทำได้หลายวิธี เช่น วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของนักเรียน สังเกตพฤติกรรม การเยี่ยมบ้าน เป็นต้น การที่จะได้รับทราบปัญหาของนักเรียนแต่ละคนนั้น ครูผู้วิจัยจะต้องทำความรู้จักกับนักเรียนเป็นรายบุคคล การทำความรู้จักกันระหว่างครูกับนักเรียนเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นมาก ศาสนาอิสลามส่งเสริมให้มนุษย์ได้ทำความรู้จักกัน ดังที่พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวว่า

﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿ [١٣: ٤٩]

ความว่า “โอ้มนุษยชาติทั้งหลาย แท้จริงเราได้สร้างพวกเจ้าจากเพศชาย และเพศหญิง และเราได้ให้พวกเจ้าแยกเป็นเผ่า และตระกูลเพื่อจะได้รู้จักกัน แท้จริงผู้ที่มีเกียรติยิ่งในหมู่พวกเจ้า ณ ที่อัลลอฮ์นั้น คือผู้ที่มีความยำเกรงยิ่งในหมู่พวกเจ้า แท้จริงอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้อย่างละเอียดถี่ถ้วน” (อัลกุรอาน 49: 13)

2. ศึกษาวิธีการและพัฒนานวัตกรรม

พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวในคัมภีร์อัลกุรอาน ดังนี้

﴿ اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (1) خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ (2) اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ (3) الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ (4) عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ (5) ﴾

ความว่า “จงอ่านด้วยพระนามแห่งพระเจ้าของเจ้าผู้ทรงบังเกิด ทรงบังเกิดมนุษย์จากก้อนเลือด จงอ่านเถิด และพระเจ้าของเจ้านั้นผู้ทรงใจบุญยิ่ง ผู้ทรงสอนการใช้ปากกา ผู้ทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขาไม่รู้” (อัลกุรอาน 96: 1 - 5)

จากโองการดังกล่าวเราจะเห็นว่าพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้ย้าคำสั่ง (اقرأ) จงอ่านถึงสองครั้งในเวลาเดียวกัน ทั้งนี้จะบอกถึงความสำคัญของการอ่านซึ่งเป็นปัจจัยหลักของการศึกษาและการแสวงหาความรู้ เพราะพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ทรงรู้วามมนุษย์ที่มีความรู้เท่านั้นที่สามารถจะแยกแยะระหว่างความดีและความชั่วได้ (อิบราฮีม ฌร่งครีกษาเขต. 2551: 51)

เมื่อครูค้นพบปัญหาที่จะทำวิจัยในชั้นเรียนแล้ว ครูผู้วิจัยต้องมีการศึกษาทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น เทคนิคการสอน แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และศึกษาวัตกรรมใหม่ ๆ เป็นต้น จากนั้นก็ดำเนินการวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา

เมื่อครูผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการแก้ปัญหาจากเอกสาร หรืองานวิจัยแล้ว ครูผู้วิจัยต้องดำเนินการพัฒนาวิธีการแก้ปัญหา เพื่อให้ได้นวัตกรรมที่จะใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

3. การใช้นวัตกรรมหรือดำเนินการแก้ปัญหา

ขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนหรือครูผู้วิจัยจะต้องนำนวัตกรรมหรือวิธีการที่ได้ศึกษาค้นคว้าขึ้นมาไปใช้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือกับนักเรียนที่ประสบปัญหาการเรียนรู้ และปัญหาด้านต่าง ๆ

4. สรุปผล

ขั้นตอนนี้เป็นการเขียนผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษา ทดลอง และสรุปผลที่ได้จากการนำนวัตกรรมไปใช้ ซึ่งเป็นการสรุปประเด็นปัญหา อุปสรรค และสิ่งที่ค้นพบจากการวิจัย และถ้าหากนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหาใช้ไม่ได้ผลกับนักเรียนครูต้องกลับไปเริ่มใหม่ในขั้นตอนที่ 2 คือ ศึกษาวิธีการและพัฒนานวัตกรรม ซึ่งครูผู้วิจัยจะต้องอาศัยความอดทนเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียน ดังที่พระองค์อัลลอฮ์ได้ให้กำลังใจกับผู้ที่มีความอดทน พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ กล่าวว่า

﴿ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴾ [๔๖:๘]

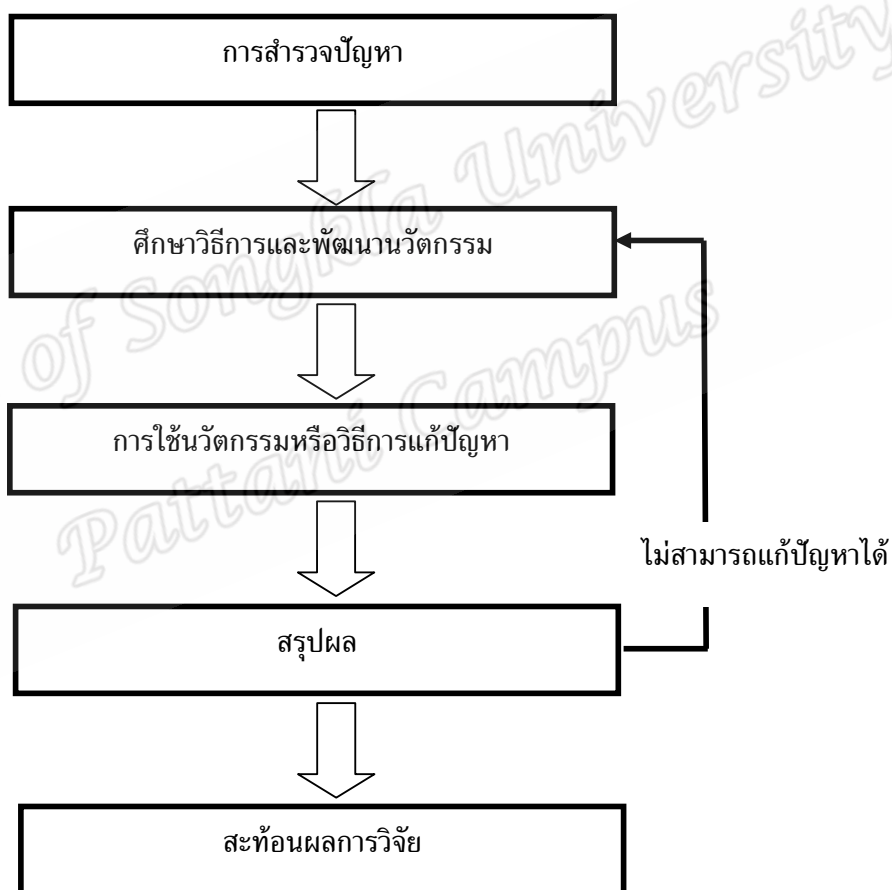
ความว่า “ และจงอดทนเถิด แท้จริงอัลลอฮุนั้นทรงอยู่กับผู้ที่อดทนทั้งหลาย ”

(อัลกุรอาน 8 : 46)

5. สะท้อนผลการวิจัย

เป็นการเผยแพร่ นำเสนอผลการวิจัยหรือนวัตกรรมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป และที่สำคัญที่สุดเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ ข้อค้นพบ และความรู้ระหว่างครูผู้วิจัย

กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมี 5 ขั้นตอนซึ่งสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2 กระบวนการและขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน

กล่าวโดยสรุป การวิจัยในชั้นเรียนควรเริ่มต้นด้วยการสำรวจปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เมื่อครูผู้สอนพบปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้ว จำเป็นต้องมีการศึกษาวิธีการและพัฒนานวัตกรรม และมีการนำนวัตกรรมไปใช้เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนานักเรียน และต้องมีการสรุปผลการวิจัยอย่างเป็นระบบ สำหรับขั้นตอนสุดท้ายของการวิจัยในชั้นเรียน คือ ครูผู้ทำวิจัย

ต้องมีการสะท้อนผลการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาต่อไป และหากครูผู้สอนไม่สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ ก็ต้องมีการเริ่มต้นกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนใหม่ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนานักเรียนจนเกิดผลสำเร็จ

2.5.6 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการวิจัยในชั้นเรียน

สุวิมล ว่องวานิช (2545: 78 - 79) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน
2. สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในด้านอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก
3. วางระบบกระตุ้นกำกับติดตามให้ความช่วยเหลือการทำวิจัยในชั้นเรียน
4. ส่งเสริมบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มครูอาจารย์ในโรงเรียน

บริหารให้ครูมีเวลาประชุมเพื่ออภิปรายเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียนของครูแต่ละคน

5. สังเคราะห์ผลการวิจัยของรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียน
6. จัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานวิจัยทั้งในและนอกโรงเรียน
7. ยกย่องให้กำลังใจ สิ่งตอบแทนเป็นแรงเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู
8. วางระบบฐานข้อมูลงานวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียน

ศศิรัศม์ เพชรช่วย (2551: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. เป็นผู้ให้ ได้แก่ ให้ความรู้พื้นฐานทางด้านการวิจัยให้แก่ครู เนื่องจากงานวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานที่ค่อนข้างละเอียดอ่อน งานเทคนิคและวิธีจัดการวิจัย จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญโดยเฉพาะในเรื่องการให้ความรู้พื้นฐานทางด้านการวิจัยแก่ครู จะช่วยให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย จะช่วยเอื้อประโยชน์ให้ครูเกิดความสนใจและต้องการที่จะทำวิจัยและนำความรู้จากการวิจัยไปวิเคราะห์ปัญหา เทคนิคการสอน ตลอดจนสื่ออุปกรณ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

2. เป็นผู้สนับสนุน ได้แก่ การส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนที่ตนรับผิดชอบและนำผลการวิจัยไปใช้จริง หรือไม่ก็พยายามศึกษาผลงานวิจัยที่มีการทำไว้แล้วนำมาปรับปรุงใช้ในการเรียนการสอนของตน ผู้บริหารควรกระตุ้นชี้แนะหาหนทางเพิ่มเติมความรู้ความสามารถด้านการวิจัยรวมทั้งคอยติดตาม แสดงความสนใจ ตลอดจนรับทราบผลการวิจัยหรือผลการศึกษาค้นคว้าของครู นอกจากนี้ตัวผู้บริหารเองต้องเป็นตัวแบบในการบริหารที่มีการใช้ข้อมูลหรือเหตุผลที่ดีเพื่อการตัดสินใจในโอกาสต่าง ๆ ไม่ใช่ใช้แต่เฉพาะความคิดเห็นหรืออารมณ์ของตนเอง

3. เป็นผู้วิจัย ได้แก่ การลงมือทำวิจัยหรือริเริ่มให้มีการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาหรือพัฒนาสถานศึกษาหรืองานอื่น ๆ ที่ผู้บริหารต้องดูแล ในการริเริ่มทำวิจัยนั้น ผู้บริหารอาจลงมือทำเองในฐานะผู้วิจัย หรือตั้งคณะทำงานขึ้นเพื่อการวิจัยโดยผู้บริหารเป็นผู้ร่วมคิดและตัดสินใจ คณะทำงานจะเป็นผู้ลงมือทำโดยผู้บริหารรับรู้ผลการวิจัยและนำผลการวิจัยนั้นไปใช้ ซึ่งอาจนำไปใช้โดยตรงหรือผ่านครู นอกจากนี้ในการแผนหรือดำเนินการพัฒนาการศึกษาผู้บริหารควรวางแผนหรือดำเนินการโดยนำข้อมูลจากผลการวิจัยทั้งของตนเองและครูมาพิจารณาประกอบ

4. เป็นผู้เสริมพลัง ได้แก่ การที่ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่ผู้ทำวิจัย และนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ทั้งในด้านวิธีสอนและนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่จะนำไปใช้แก้ปัญหาการเรียนการสอนในห้องเรียน โดยให้กำลังใจ ให้การยอมรับ และให้เกียรติยกย่องชมเชยตามสมควร ที่สำคัญให้ถือเป็นเกณฑ์หนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบประจำปีด้วย

สุริยงค์ ศรีนอกและคณะ (2550: 177) ได้เสนอบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. ผู้บริหารควรนิเทศติดตามและช่วยเหลือครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยเดือนละครั้ง และควรจัดห้องพักรูหรือห้องพัฒนางานวิจัยเพื่อจัดสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

2. ควรมีการบริหารงบประมาณในส่วนของงานวิจัยตามความจำเป็นและการบริหารแบบเน้นผลงานที่นำไปพัฒนาคุณภาพสูงสุด และควรมีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากชุมชนหรือองค์กรภายนอกเพื่อนำมาสนับสนุนการพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียนของครูที่เหมาะสม

3. ควรมีการฝึกอบรมพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูทุกคนก่อนเปิดภาคเรียนอย่างน้อย 3 วัน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่ดีในการดำเนินงาน และควรปรับทัศนคติของครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียนในรูปแบบทีมวิจัยเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน

4. ควรมีการประกวดแข่งขันการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในระดับโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนเพื่อมอบรางวัลหรือเกียรติบัตร และควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูที่ทำการวิจัยด้วยความเสมอภาคและยุติธรรม

คชาภรณ์ ฉันทประเสริฐวุฒิ (2554: 294) ได้กล่าวถึงบทบาทการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียน คือ

1. ผู้บริหารควรจัดทำนโยบาย และแผนปฏิบัติงานโครงการทำวิจัย ให้เป็นรูปธรรม

2. มีการส่งเสริมให้ความรู้ด้านวิจัยกับครูผู้สอนในโรงเรียน โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยมาให้ความรู้

3. จัดระบบงานในโรงเรียนให้เอื้อต่อครูผู้สอนในการสอน และการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนากิจกรรม การเรียนการสอน

4. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ความเข้าใจในงานวิจัยในชั้นเรียนระหว่างกันและกัน ทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน

5. ส่งเสริมให้พัฒนาตนเองทางด้านการศึกษาวิจัยให้มากขึ้น เพื่อเป็นที่ปรึกษาให้แก่คณะครู

ดังนั้นสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างบรรยากาศในการทำวิจัยในชั้นเรียนให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนหรือจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครูผู้สอน เพื่อให้ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเองในการทำวิจัยในชั้นเรียน รวมทั้งจัดหาทุนวิจัยจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือให้การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในการทำวิจัย การให้รางวัลและการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูที่ใช้การวิจัยในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนรู้

2.5.7 ปัญหาและข้อจำกัดที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

แม้การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนจะมีประโยชน์มากมาย แต่โดยธรรมชาติและหลักการของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนก็ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดของการวิจัยแบบนี้หลายประการเช่นกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2553: 26 - 27)

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการวิจัยส่งผลกระทบต่อขอบเขตและขนาดของงานวิจัย การวิจัยแบบนี้มักจะมีขนาดเล็กซึ่งทำให้มีผลต่อความเป็นตัวแทนของข้อค้นพบ จึงก่อให้เกิดข้อจำกัดในการสรุปอ้างอิงผลการวิจัย

2. งานวิจัยทั่วไปไม่ยอมให้มีตัวแปรภายนอกส่งผลกระทบต่อผลการวิจัยให้สามารถควบคุมตัวแปรภายนอกได้ และก็สามารถดำเนินการจัดกระทำได้ แต่สำหรับงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน มักมีปัญหาในประเด็นนี้ เนื่องจากสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนจะปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติ ข้อค้นพบที่ได้รับบางครั้งไม่สามารถยืนยันได้หนักแน่นว่าเนื่องมาจากสาเหตุใด แต่ตราบดีที่ปัญหาในชั้นเรียนหมดไป ก็ถือว่าการวิจัยในครั้งนั้นประสบความสำเร็จ

3. ธรรมชาติของงานวิจัยถูกกำหนดด้วยเงื่อนไขที่มีเรื่องของคุณธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยในการทำงาน ทำให้การทดลองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานอาจทำได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากสิ่งที่ทดลองก็ยังไม่ได้มีการตรวจสอบยืนยันในผลที่จะเกิดขึ้นว่าจะเป็นไปได้ในทิศทางใด

4. มีการวิพากษ์กันมากเกี่ยวกับเจ้าของผลงานวิจัย และมีการหั่นเกรงกันว่าจะมีการแย่งผลงานวิจัย เนื่องจากเป็นงานวิจัยที่มีกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปฏิบัติและผู้วิจัย

ภายนอก เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว ผู้ที่มีส่วนร่วมในการวิจัย ไม่ว่าจะเป็นครุณักวิจัย หรือนักวิชาการต้องทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนและตกลงในเรื่องนี้ให้เข้าใจตรงกัน

5. กระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนไม่ได้แยกครูออกมาจากการวิจัย เนื่องจากผู้วิจัยต้องเกี่ยวข้องในการทำงานของตนเองและผู้อื่นตลอดเวลา การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนจึงเป็นการเพิ่มภาระงานของครูมากขึ้นจากการทำงานปกติ โดยเฉพาะในช่วงแรกของการวิจัยที่ครุณักวิจัยต้องวิเคราะห์สภาพปัญหาและกำหนดแนวทางการแก้ไข เพื่อให้การทำวิจัยไม่เป็นภาระสำหรับครูมากเกินไป ต้องมีการออกแบบการวิจัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนให้มากที่สุด

ธีรฤทธิ เอกะกุล (2551: 52) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมีข้อจำกัดที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1. ความรีบด่วนของการวิจัย อาจทำให้นักวิจัยขาดความรอบคอบในการเตรียมการวิจัยที่มากพอ ทำให้นักวิจัยจะเลือกปัญหาวิจัยที่เล็กเกินไป จนละเลยปัญหาในชั้นเรียนที่เป็นปัญหาหลักและมีความสำคัญมากกว่ามาทำวิจัย

2. นักวิจัยอาจไม่มีความชำนาญในรูปแบบการวิจัยประเภทนี้มากเพียงพอ จนทำให้ไม่สามารถดำเนินการวิจัยได้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนด

3. เป็นลักษณะงานวิจัยที่ต้องกระทำต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มต้นการดำเนินการวิจัยจนจบสิ้นขั้นตอนการวิจัย ทำให้นักวิจัยต้องใช้ความทุ่มเทและความอดทนในการวิจัยค่อนข้างมาก ไม่เช่นนั้นผลการวิจัยจะไม่สามารถนำมาใช้ได้ทัน ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนได้

4. นักวิจัยต้องมีความเชี่ยวชาญชำนาญการมากพอ ในการเตรียมกิจกรรมหลักและกิจกรรมสำรองในแต่ละแผนการใช้ในการวิจัย

5. ความเที่ยงตรงภายนอก (External Validity) ของการวิจัยประเภทนี้มีน้อยมาก และไม่ให้ความสำคัญเท่าเทียมกับความเที่ยงตรงภายใน (Internal Validity) ซึ่งมีค่อนข้างสูง

6. ตัวแปรภายนอกที่ไม่ได้ใช้ในการวิจัยประเภทนี้ ค่อนข้างมีผลรบกวนอย่างมาก ต่อผลการวิจัยที่ได้ เนื่องจากไม่มีการควบคุมตัวแปรในการวิจัยอย่างรัดกุมเหมือนกับการวิจัยเชิงทดลองหรือวิจัยการศึกษาทั่วไป

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล ต้องใช้องค์ความรู้ทางการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบกัน ถ้านักวิจัยไม่มีความรู้มากพอจะเก็บรวบรวมข้อมูลที่ไม่เกิดประโยชน์ต่อการวิจัย

ประวิต เอราวรรณ์ (2545: 54) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ก็มีข้อจำกัดบางประการดังต่อไปนี้

1. การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอาจมีข้อจำกัดบ้างในด้านความรู้ และทักษะ

พื้นฐานทางการวิจัยของครูที่ไม่ได้ศึกษาหรือฝึกฝนมาโดยตรง รวมทั้งอาจมีข้อจำกัดในด้านหลักสูตรที่กำหนดกรอบการทำงานให้กับครูปฏิบัติตาม

2. การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ครูต้องอาศัยความอดทนและเวลาในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นวงจร และรอให้เห็นผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ และต้องเรียนรู้ตามขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการ

3. ครูต้องเชื่อมั่นและทุ่มเทเพื่อการเรียนรู้ เพราะการวิจัยปฏิบัติการเป็นกระบวนการพัฒนาตนเองของครู ขณะเดียวกันครูก็ไม่สามารถปฏิบัติได้ด้วยตัวคนเดียวให้บรรลุผล แต่ต้องแสวงหาความร่วมมือจากเพื่อนครูในโรงเรียนและการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งหากครูไม่ทุ่มเทอย่างเพียงพอก็จะไม่สำเร็จผล

4. การทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่กำหนดขอบเขตของการศึกษาในกลุ่มประชากรเป้าหมายที่เป็นผู้เรียนในความรับผิดชอบของครู ในบริบทหรือสถานการณ์จำกัดในชั้นเรียน เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงานของครู ดังนั้นจะต้องระมัดระวังในการนำวิธีการหรือข้อค้นพบไปใช้ในสภาพการณ์อื่น หรือในชั้นเรียนอื่น ๆ

วาโร เฟ็งส์วีสต์ (2546: 6) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดของการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. ครูขาดความรู้หรือทักษะที่จำเป็นสำหรับการวิจัยในชั้นเรียน ตลอดจนขาดผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการให้คำแนะนำ หรือให้คำปรึกษา

2. การวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานที่ต้องใช้พลังงานและพลังใจอย่างมาก เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ ดังนั้นจึงควรได้รับการสนับสนุนจากผู้ร่วมงาน ตลอดจนผู้บริหาร

3. การวิจัยโดยทั่วไปจะไม่ยอมให้มีตัวแปรภายนอกส่งผลกระทบวน โดยจะมีการออกแบบการวิจัยที่สามารถควบคุมตัวแปรภายนอกได้ ซึ่งงานวิจัยแบบนั้นไม่ได้ทำเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน หรือห้องเรียนปกติ แต่การวิจัยในชั้นเรียนจะมีปัญหาในข้อนี้เนื่องจากสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนจะปล่อยให้ไปไปตามธรรมชาติ ข้อค้นพบที่ได้บางครั้งจึงไม่สามารถยืนยันได้อย่างหนักแน่นว่าเนื่องมาจากปัจจัยใด แต่ทราบได้ก็ตามที่ปัญหาในชั้นเรียนหมดไป ก็ถือว่าการวิจัยในชั้นเรียนประสบผลสำเร็จ

4. การวิจัยในชั้นเรียนมีขอบเขตจำกัดเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมาย ส่วนมากจะใช้กับกลุ่มนักเรียนที่ตนเองสอนซึ่งมีจำนวนน้อย ทำให้คำตอบที่ได้จากการวิจัยไม่สามารถอ้างอิงเป็นสากลได้

5. เนื่องจากครูมีภาระงานในแต่ละวันมาก ทั้งด้านการเรียนการสอนและงานอื่น ๆ ทำให้มีเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล หรือสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนน้อยลง

6. ครูบางคนอาจจะคิดว่าการศึกษาวิจัยเป็นเรื่องยาก อีกทั้งไม่ใช่ภาระหน้าที่ของตน เช่น เป็นภาระหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ นักวิชาการ เป็นต้น จึงทำให้ละเลยไม่สนใจที่จะทำวิจัยในชั้นเรียน

7. การวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานที่ต้องใช้ความอดทนสูง ทั้งนี้เนื่องจากงานวิจัยบางเรื่องต้องอาศัยเวลาในการรอคอยคำตอบ ดังนั้น ถ้าหากครูใจร้อนต้องการคำตอบเร็ว หรือด่วนสรุปผลก็จะทำให้ได้ผลการวิจัยที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

8. การวิจัยในชั้นเรียนถือเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนตามปกติ ดังนั้นครูผู้วิจัยจะต้องวิเคราะห์สภาพปัญหาและกำหนดแนวทางแก้ไข เพื่อให้การวิจัยไม่ไม่เป็นภาระของครูมากเกินไป

เกษตรชัย และหิม (2550: 11 - 12) กล่าวว่า แม้การวิจัยในชั้นเรียนจะมีประโยชน์เพียงใดก็ตาม แต่มักมีข้อจำกัดบางประการ กล่าวคือ

1. ครูที่ขาดความรู้และทักษะพื้นฐานทางการวิจัย และอยู่ห่างไกลแหล่งความรู้ หรือขาดผู้รู้ที่มีความสามารถให้คำแนะนำได้จะประสบปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียน
2. การทำวิจัยในชั้นเรียนนั้นไม่ควรทำวิจัยคนเดียว แต่ควรแสวงหาความร่วมมือจากคณะครูในโรงเรียน ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน หรือเป็นการวิจัยทั้งโรงเรียน
3. การบริหารจัดการด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนของโรงเรียน อาจเป็นพันธุนาการที่ทำให้ครูไม่สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้
4. การวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานที่ต้องใช้พลังกายและพลังใจทุ่มเทอย่างเต็มที่ รวมทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากผู้ร่วมงานและผู้บริหารโรงเรียนอีกด้วย
5. การวิจัยในชั้นเรียนมีขอบเขตจำกัดเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีจำนวนน้อยทำให้คำตอบที่ได้จากการวิจัยไม่สามารถอ้างอิงเป็นสากลได้
6. เนื่องจากครูมีภาระงานในแต่ละวันเป็นอันมากทั้งการเรียนการสอนและงานโครงการ อื่น ๆ ทำให้เหลือเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลน้อย
7. ครูอาจคิดว่าการวิจัยเป็นบทบาทของนักวิชาการที่ต้องมีความรู้ในการวิจัยโดยตรง มีประสบการณ์ หรือการศึกษาสูง จึงละเลยต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน
8. การวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานที่ต้องอาศัยเวลาในการรอคอยคำตอบด้วยความอดทน ดังนั้นครูที่ใจร้อนต้องการคำตอบเร็ว หรือใจเร็วด่วนสรุป ก็จะทำให้ไม่ได้หรือได้คำตอบที่ผิดพลาด

อนวัธน์ คุณแก้ว (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่ามีปัญหา ดังนี้

1. ทักษะและประสบการณ์ในการทำวิจัยในชั้นเรียน
2. ความสามารถในการเขียนรายงาน
3. ผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา
4. ทักษะในการสร้างเครื่องมือ
5. งบประมาณสนับสนุน

6. ความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล
 7. แหล่งค้นคว้า
 8. การเขียนรายงาน
 9. เวลาในการทำ
 10. อุปกรณ์ที่ช่วยในการพิมพ์และวิเคราะห์
 11. ความรู้ในการนำเทคนิควิธีการหรือสื่อการสอนมาใช้แก้ปัญหา
 12. ขั้นตอนในการทำวิจัย
 13. ความมั่นใจ
 14. แรงจูงใจ
 15. การกำหนดเรื่องวิจัย
 16. ความร่วมมือและความช่วยเหลือของเพื่อนร่วมงาน
- ส่วนปัญหาที่มีอยู่ในระดับปานกลาง คือ

1. การให้ความสำคัญ
2. การสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร
3. การสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมหลักสูตรการวิจัยในชั้นเรียน

รอสตี กอวาลูตู (2550: 73) ได้แบ่งประเด็นปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดยะลา ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ปัญหาด้านบุคลากร คือ ปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้องความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยที่ครูส่วนใหญ่มีภาระงานสอนมาก ครูผู้สอนเกิดการเบื่อหน่ายและไม่ชอบการอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียน อีกทั้งครูยังยึดมั่นกับวิธีการสอนแบบเดิมประกอบกับเห็นว่าการวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องยุ่งยาก และยังไม่มีความมั่นใจที่จะนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ในการเรียนการสอน
2. ปัญหาด้านงบประมาณ คือ ไม่มีงบประมาณที่จะอุดหนุนให้ครูได้ทำวิจัยอย่างเต็มความสามารถ ทั้งในส่วนที่เป็นเอกสารประกอบการทำวิจัยในชั้นเรียน และการปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ครูสามารถนำมาใช้ประกอบในการทำวิจัยในชั้นเรียน
3. ปัญหาด้านการบริหารและจัดการวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียน คือ การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายตลอดจนนโยบายไม่ค่อยชัดเจน ขาดข้อมูลและเอกสารอ้างอิงในการเขียนโครงการวิจัยในชั้นเรียน
4. ปัญหาด้านวัสดุและอุปกรณ์ คือ ยังขาดเครื่องมือสำหรับสร้างสื่อการเรียนรู้ และห้องสมุดไม่มีเอกสาร หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อศึกษาค้นคว้า รวมทั้งยังขาดงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเป็นแนวทางให้ครูได้ทำวิจัยตลอดจนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานวิจัยให้มีประสิทธิภาพ และคุณภาพ

บุญมี พาพิมพ์ (2549: 89 – 95) กล่าวว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 – 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัย ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการวิจัยทางการศึกษาเป็นการศึกษาค้นคว้าหรือศึกษาปัญหาทางการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาเป็นการศึกษาอย่างเป็นระบบตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งครูไม่ได้ดำเนินการศึกษาในภาพรวม นั้น แต่ครูควรได้รับการศึกษาอบรม เพื่อพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนและความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้เกิด ความชำนาญในการทำวิจัยยิ่งขึ้น

2. ด้านทักษะในการทำวิจัย ได้แก่ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์เพื่อการประสานงาน ในการวิจัยทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทักษะในการค้นคว้าตรวจสอบเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและทักษะในการเขียนรายงานผลการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูยังขาดทักษะและ ไม่มีความชำนาญในการทำวิจัย ครูจะต้องฝึกฝนทำวิจัยอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาการทำวิจัยบ่อย ๆ จะทำให้เกิดความชำนาญ มีประสบการณ์ และความรู้เกี่ยวกับทักษะในการทำวิจัยมากขึ้น

3. ด้านคุณลักษณะของนักวิจัย ผลการวิจัยพบว่า ได้แก่ เคารพความคิดเห็นทางวิชาการของคนอื่น ขยันหมั่นเพียรและมีความอดทน เคารพความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างและมีอิสระทางความคิดโดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานที่ต้องใช้เวลา มีระบบระเบียบวิธีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน ครูผู้ทำการวิจัยนอกจากจะมีความรู้ความเข้าใจการทำวิจัยในชั้นเรียนแล้วยังจะต้องใช้ความขยัน ความอดทนในการทำการวิจัย

4. ด้านการสนับสนุนการวิจัย ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณในการวิจัย จัดหาแหล่งวิชาเพื่อศึกษาค้นคว้างานวิจัย จัดหาวัสดุ - อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการวิจัย และส่งเสริมให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

เติม คำภักดี (2550: 53 - 58) กล่าวถึงปัญหาการการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 สรุปได้ดังนี้

1. ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน คือ ความรู้เกี่ยวกับหลักการวิจัยในชั้นเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูส่วนใหญ่เคยผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนมาแล้ว แต่ไม่นำมาปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างจริงจังและไม่เคยศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนขาดการนิเทศ ติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน อีกทั้งครูไม่เห็นความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน เห็นว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องยุ่งยาก มีทัศนคติที่ไม่ชอบการทำวิจัยในชั้นเรียน ไม่มีเวลาทำการวิจัยในชั้นเรียนเนื่องจากมีงานสอนมาก ไม่มีทักษะประสบการณ์ในการทำวิจัยในชั้นเรียน

2. ด้านทักษะการวิจัยในชั้นเรียน คือ ทักษะในการสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือการวิจัยในชั้นเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่อง การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือมากนัก และเห็นว่าเป็นเรื่องที่มี

ความยุ่งยากสลับซับซ้อนเข้าใจยากคิดคำนวณไม่เป็น จึงทำให้ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว

3. ด้านคุณสมบัติของผู้วิจัยในชั้นเรียน คือ เป็นผู้ที่มีความคิดและทำงานเป็นระบบในการทำวิจัยในชั้นเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การที่ครูเป็นผู้มีความคิดและทำงานเป็นระบบในการทำวิจัยในชั้นเรียน ผู้ที่สามารถดำเนินการได้ดี จำเป็นจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะความชำนาญระดับที่ดีเพราะเป็นขั้นตอนที่มีการออกแบบการวิจัยเพื่อให้การดำเนินการวิจัยเพื่อให้การดำเนินการวิจัยปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เป็นขั้นตอนที่สลับซับซ้อนมีความเข้าใจที่ยุ่งยาก ครูจึงไม่สันทัดในเรื่องดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเลือกใช้สถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล จุดมุ่งหมายของการออกแบบการทดลองและเรื่องในการออกแบบการทดลองควรคำนึงถึงความคลาดเคลื่อนจากแหล่งใด

4. ด้านการสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน คือ มีบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในการทำวิจัยในชั้นเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการทำวิจัยในชั้นเรียนจำเป็นต้องมีผู้ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง จึงจะทำให้การดำเนินงานนั้นสำเร็จบรรลุเป้าหมายได้เป็นอย่างดี ซึ่งถ้าผู้นิเทศไม่มีเวลาเพียงพอในการนิเทศ จึงทำการนิเทศไม่ต่อเนื่องและไม่ร่วมแก้ปัญหาอย่างใกล้ชิดก็จะทำให้เกิดปัญหาในการทำวิจัยได้มาก

พงศธร จิระวุฒินันท์ (2548: 52 - 56) กล่าวถึงปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์และแหล่งวิชาการ ได้แก่ ศูนย์วิชาการ/ศูนย์ข้อมูลในการวิจัยในชั้นเรียนไม่เอื้อต่อการค้นคว้างานวิจัย การขาดความร่วมมือจากคณะกรรมการที่ปรึกษาการทำวิจัยในชั้นเรียน เอกสาร ตำรา เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนในห้องสมุดไม่เพียงพอ และคอมพิวเตอร์ที่มีไม่เอื้อต่อการใช้งานในการวิจัยในชั้นเรียน

2. ปัญหาด้านงบประมาณในการวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณการจัดหาวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ความรู้ในการวิจัยในชั้นเรียน การสนับสนุนงบประมาณการฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียน และการประชาสัมพันธ์ถึงแหล่งเงินทุนเพื่อทำวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูผู้ทำวิจัยจากภาครัฐและเอกชน

ปัญหาด้านงบประมาณในการวิจัยในชั้นเรียน มีสาเหตุเนื่องจากงบประมาณการสนับสนุนการทำวิจัยจากวิทยาลัยมีจำกัด การหาแหล่งทุนในการสนับสนุนเพื่อทำวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูผู้ทำวิจัยยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน และครูผู้สอนไม่มีเงินทุนส่วนตัวเพียงพอเพื่อทำวิจัยในชั้นเรียน

3. ปัญหาด้านคุณสมบัติผู้วิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ การเป็นผู้มีอิสระทางความคิด โดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการวิจัยในชั้นเรียน การเป็นผู้เคารพศักดิ์ศรีและสิทธิของนักเรียนหรือบุคคลอื่นที่ใช้เป็นตัวอย่าง (แหล่งข้อมูล) ในการวิจัยในชั้นเรียน และความเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์เพื่อการประสานงานการทำวิจัยในชั้นเรียน

4. ปัญหาด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียนได้แก่ การสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนจากผู้บริหาร การได้รับความร่วมมือสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนจากผู้ร่วมงาน และการให้คำปรึกษาของคณะที่ปรึกษาการทำวิจัยในชั้นเรียน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและเพื่อนร่วมงานไม่ส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน เพราะเป็นการส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียน และเป็นการเพิ่มภาระงานนอกเหนือจากหน้าที่การสอนที่มีมากอยู่แล้ว นอกจากนี้ครูยังต้องการคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยที่สามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องการวิจัยให้เข้าใจได้ง่าย

5. ปัญหาด้านทักษะในการวิจัยในชั้นเรียนได้แก่ ทักษะในการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยในชั้นเรียน และทักษะในการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในชั้นเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการมีความรู้และทักษะในการทำวิจัยน้อย ไม่สามารถออกแบบ วางแผน สร้างเครื่องมือ ใช้เครื่องมือ และวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ ทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลการวิจัยในชั้นเรียน และความรู้เกี่ยวกับทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์สำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

6. ปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนการสอนเพื่อนำไปเป็นหัวข้อในการวิจัยในชั้นเรียน ความรู้เกี่ยวกับหลักการทำวิจัยในชั้นเรียน ความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือในการวิจัยในชั้นเรียน

อัญญา ภาษิต (2551: 74 - 76) สภาพปัญหาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สรุปได้ ดังนี้

1. ด้านสภาพแวดล้อมต่างๆที่เอื้อต่อการวิจัยในชั้นเรียน
2. ด้านการสนับสนุนในการเผยแพร่งานวิจัยในชั้นเรียนผ่านทางสื่อต่างๆของทางหน่วยงานต้นสังกัด
3. ด้านการสนับสนุนวัสดุ - อุปกรณ์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียน
4. ด้านงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน
5. ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

ปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูผู้สอนวิทยาศาสตร์เกิดจากสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน เช่น ไม่มีเวลาว่างสำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียน ความไม่พร้อมของวัสดุ-อุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติการทดลอง แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ห้องบริการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตไม่เพียงพอ

กุศล บัวเกตู (2548: 98 - 99) กล่าวถึงปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากระบี่ สรุปได้ ดังนี้

1. ปัญหาการวางแผนในการทำวิจัยในชั้นเรียน คือ มีแหล่งในการศึกษาค้นคว้า และสืบค้นข้อมูลไม่เพียงพอ ขาดวิทยากรที่เชี่ยวชาญในการทำวิจัยในชั้นเรียน และไม่มีแหล่งข้อมูลที่ทันสมัย

2. ปัญหาการปฏิบัติในการทำวิจัยในชั้นเรียนคือ ไม่มีเวลาในการทำวิจัยในชั้นเรียน เพราะปฏิบัติหน้าที่งานพิเศษนอกเหนือจากการสอนมาก

3. ปัญหาการสังเกตในการทำวิจัยในชั้นเรียน คือ นักเรียนในห้องเรียนมีมากเกินไป สังเกตพฤติกรรมที่เกิดขึ้นไม่ทัน

4. ปัญหาการสะท้อนผลและปรับปรุงในการทำวิจัยในชั้นเรียน คือ ไม่ได้มีการนำผลงานการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง

ปัญญา นุ่มนวล (2548: 94 – 95) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดพังงา ผลการศึกษาพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นดังนี้

ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนขั้นการวางแผน คือ

1. มีแหล่งในการศึกษาค้นคว้าไม่เพียงพอ
2. ไม่ได้รับการฝึกฝนการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง
3. ขาดที่ปรึกษาในการทำวิจัยในชั้นเรียน ขาดวิทยากรที่เชี่ยวชาญในการทำวิจัย
4. เวลาในการค้นคว้ามีน้อย ขาดแหล่งความรู้ในการค้นคว้าสืบค้นข้อมูล และไม่มีแหล่งข้อมูลที่ทันสมัย

ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนขั้นการปฏิบัติ คือ

1. การเบิกจ่ายงบประมาณทำได้ยากหลายขั้นตอน
2. ไม่มีเงินอุดหนุนการทำเอกสารเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน
3. ไม่มีงบประมาณเพื่อสนับสนุนในการปรับปรุงแก้ไขแหล่งเรียนรู้ในการค้นคว้า

เพื่อการทำวิจัย

4. ไม่มีหนังสือสำหรับให้ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อการศึกษา

ค้นคว้า

5. ไม่มีงานวิจัยในชั้นเรียนที่เป็นตัวอย่าง

6. ขาดอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับวิเคราะห์ และแปรผลข้อมูล เช่นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้สถิติ และไม่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์

7. นโยบายของหน่วยงานที่บังคับบัญชาให้ปฏิบัติมาก มีภาระงานประจำและงานพิเศษ อื่น ๆ มาก และมีชั่วโมงสอนมาก

ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนขั้นการสังเกต คือ

1. ขาดที่ปรึกษาในการสร้างแบบบันทึกการสังเกต
2. ไม่มีเวลาพอที่จะสังเกตพฤติกรรมนักเรียนหรือสภาพในห้องเรียนได้อย่าง

ละเอียด

3. ไม่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการสังเกตเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนขั้นสะท้อนผลและปรับปรุง คือ

1. ไม่ได้นำผลงานการวิจัยไปใช้ปฏิบัติจริง

2. ไม่มีการติดตามผลเกี่ยวกับความก้าวหน้าการทำวิจัยของครู

3. ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการเขียนรายงานการวิจัย

ชนิษฐา ติววงศ์ (2546: 172 - 174) กล่าวถึงปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม สรุปได้ดังนี้

1. ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน คือ ขาดโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยในชั้นเรียน ขาดความรู้ในการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล และขาดทักษะการใช้คอมพิวเตอร์สำหรับวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนข้อที่เป็นปัญหาน้อยที่สุดคือ ขาดความรู้ด้านการตั้งชื่อเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน

2. ด้านการดำเนินงานการวิจัยในชั้นเรียน คือ ไม่มีการระบุโครงการวิจัยในชั้นเรียนในแผนงานของสถานศึกษา ทางสถานศึกษาขาดการส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมประชุมปฏิบัติการ อบรม สัมมนา เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง และสถานศึกษาไม่มีนโยบายสนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วมประชุมปฏิบัติการ อบรม สัมมนา เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ส่วนข้อที่เป็นปัญหาน้อยที่สุดคือ สถานศึกษาไม่มีนโยบายสนับสนุนให้บุคลากร พัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยในชั้นเรียน

3. ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง คือ ไม่มีผู้เชี่ยวชาญพิเศษเป็นที่ปรึกษาการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่วนข้อที่เป็นปัญหาน้อยที่สุดคือผู้บริหารไม่ให้การสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน

4. ด้านงบประมาณ คือ งบประมาณ สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนจากหน่วยงานต้นสังกัดมีไม่เพียงพอ ไม่เคยได้รับงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนจากหน่วยงานต้นสังกัด (เช่น สปจ. สปอ. สปก.) และงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนจากสถานศึกษามีไม่เพียงพอ ส่วนข้อที่เป็นปัญหาน้อยที่สุดคือไม่เคยได้รับงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนจากสถานศึกษา

5. ด้านวัสดุอุปกรณ์ คือ ไม่มีนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษา ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน และการสนับสนุนและจัดหาอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยในชั้นเรียนจากสถานศึกษามีไม่เพียงพอ ส่วนข้อที่เป็นปัญหาน้อยที่สุดคือ ไม่เคยได้รับการสนับสนุนและจัดหาอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยในชั้นเรียนจากสถานศึกษา

6. ด้านแหล่งข้อมูล คือ ขาดแคลนอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาค้นคว้างานวิจัย แหล่งวิชาการเพื่อการศึกษาค้นคว้างานวิจัยภายในสถานศึกษามีไม่เพียงพอ และแหล่งวิชาการเพื่อการศึกษาค้นคว้างานวิจัยภายในท้องถิ่นมีไม่เพียงพอ ส่วนข้อที่เป็นปัญหาน้อยที่สุดคือไม่เคยได้รับวารสารด้านการวิจัย วัสดุ ประเมินผลทางการศึกษา จากหน่วยงานราชการ

ดังนั้น สรุปได้ว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนแม้จะมีประโยชน์มากมายแต่ก็มีปัญหา และข้อจำกัดบางประการที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน เช่น

1.1 ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนการสอนเพื่อใช้ในการกำหนดหัวข้อวิจัยในชั้นเรียน

1.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการเลือกใช้สถิติและการวิเคราะห์

ข้อมูล

1.3 ความรู้เกี่ยวกับหลักการวิจัยในชั้นเรียน

1.4 ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

1.5 ครูไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน

2. ด้านทักษะการวิจัยในชั้นเรียน เช่น

2.1 ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2 ทักษะในการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน

2.3 ทักษะในการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

2.4 ทักษะในการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือหรือนวัตกรรม

2.5 ทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล

2.6 ทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

2.7 ทักษะในการสืบค้นข้อมูลและนวัตกรรมใหม่ ๆ

3. ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์และแหล่งวิชาการ

3.1 ห้องสมุดไม่มีหนังสือ เอกสารสำหรับค้นคว้าเพื่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

3.2 หนังสือ งานวิจัย และวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยในชั้นเรียนมีไม่เพียงพอ

3.3 ขาดเครื่องมือในการทำวิจัยในชั้นเรียน เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการแปลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

3.4 ไม่มีงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเป็นแนวทางให้ครูได้ทำวิจัย และเป็นแนวทางในการพัฒนางานวิจัยให้มีประสิทธิภาพ และคุณภาพ

3.5 ไม่มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญให้คำปรึกษา แนะนำในการทำวิจัยในชั้นเรียน

4. ปัญหาด้านงบประมาณในการวิจัยในชั้นเรียน เช่น

4.1 ไม่มีงบประมาณสนับสนุนในการจัดทำเอกสารสำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียน

4.2 ไม่มีงบประมาณสนับสนุนให้ครูสำหรับการฝึกอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียน

4.3 ไม่มีงบประมาณสำหรับปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อให้ครูใช้สำหรับค้นคว้า หาความรู้ที่เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน

4.2 ไม่มีงบประมาณในการจัดหาวิทยากรเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน

5. ปัญหาด้านการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

5.1 โรงเรียนไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูมีการทำวิจัยในชั้นเรียน

5.2 ครูมีภาระงานอื่นจากงานสอนมากเกินไปทำให้ไม่มีเวลาสำหรับศึกษาค้นคว้า หาความรู้เพื่อทำวิจัยในชั้นเรียน

5.3 ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อตำแหน่งทางวิชาการเท่านั้น ไม่ได้ทำเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

5.4 โรงเรียนไม่ได้มีนโยบายสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมอบรมในหลักสูตรการทำวิจัยในชั้นเรียน

จะเห็นได้ว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนส่วนใหญ่ครูผู้สอนจะมีปัญหาในด้านความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน สถานศึกษาไม่มีการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์และแหล่งวิชาการ สถานศึกษาไม่มีงบประมาณสนับสนุนแก่ครูผู้สอนในการทำวิจัยในชั้นเรียน นอกจากนี้สถานศึกษาไม่ค่อยมีการส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูผู้สอนมีการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างจริงจัง

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้มีผู้ทำการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนจังหวัดสตูล ดังต่อไปนี้

รอสดี กอวาอูตู (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของครูกับการทำวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดยะลา พบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่เคยทำวิจัยในชั้นเรียน การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูได้ยึดรูปแบบการทำวิจัยเพียงลำพังหรือทำคนเดียว การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูนั้นมีจุดมุ่งหมาย เพื่อที่จะปรับเปลี่ยนแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น โดยมีการทำวิจัยครอบคลุมในรายวิชาต่าง ๆ ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนได้ให้ความสำคัญต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนมากยิ่งขึ้น แต่การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูนั้นอยู่ในวงจำกัด คือ ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญใน

การทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับช่วงชั้นที่ 3 เท่านั้น คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 อีกทั้งการเผยแพร่งานวิจัยของครูอยู่ในวงแคบ ๆ ในลักษณะมีการเผยแพร่เฉพาะกลุ่มโรงเรียนเดียวกัน จึงทำให้ไม่เกิดความหลากหลายและไม่เกิดการพัฒนากิจการวิจัยในชั้นเรียนที่สมบูรณ์ และขาดการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นทั้งในกลุ่มโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเดียวกัน และโรงเรียนสามัญ

อัญชญา ภาชิต (2551: 69 – 70) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขต พื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า

1. ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่ ได้รับความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน จากการประชุมชี้แจง อบรม เรื่องการวิจัยในชั้นเรียนที่โรงเรียนจัดขึ้น โดยทำวิจัยในชั้นเรียน เพราะต้องการแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน

ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่เลือกหัวข้อเพื่อทำวิจัยในชั้นเรียนที่มีวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหาด้านวิชาการ โดยวิเคราะห์สภาพปัญหาจากรายงานสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรายห้อง และพิจารณาเลือกหรือกำหนดปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนซึ่งเป็นการแก้ปัญหา/พัฒนาที่เน้นการเรียนการสอน รวมถึงการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาด้วยการสังเกตจากพฤติกรรมที่ปฏิบัติ

ในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่ มีการศึกษาข้อมูลเพื่อทำการวิจัยโดยมีแหล่งค้นคว้าคือ งานวิจัย ตำรา และการเข้าประชุมสัมมนา

นวัตกรรมที่ครูวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่ใช้ในการทำวิจัยในชั้นเรียน คือ แบบฝึกหัด สื่อประสม และชุดการสอน นิยมเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทดสอบ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยในชั้นเรียนส่วนมากสร้างขึ้นเองโดยมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่ใช้คำร้อยละเป็นสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอข้อมูลด้วยการใช้ตารางประกอบคำบรรยาย และเขียนรายงานเป็นรายงานการวิจัยแบบแผ่นเดียว มีการเผยแพร่การวิจัยในชั้นเรียนโดยการจัดพิมพ์เป็นรายงานวิจัย ซึ่งมีผู้สะท้อนผลการวิจัยเป็นนักเรียน

ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ส่วนมากนำผลการวิจัยในชั้นเรียนที่ได้ไปใช้เพื่อ แก้ไขปัญหาและพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล/รายกลุ่ม ซึ่งโรงเรียนต้นสังกัดได้ให้การสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนในด้านการให้โอกาสครูเข้าประชุมและสัมมนาวิชาการการวิจัยในชั้นเรียน

2. ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยเฉลี่ย อยู่ในระดับ “เป็นปัญหาอยู่บ้างเล็กน้อย” ซึ่งครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับ “เป็นปัญหาอยู่บ้างเล็กน้อย” เกือบทุกด้าน ยกเว้นด้าน สภาพแวดล้อมต่างๆที่เอื้อต่อการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการสนับสนุนในการเผยแพร่งานวิจัยในชั้นเรียนผ่านทางสื่อต่างๆของทางหน่วยงานต้นสังกัด ด้านการสนับสนุนวัสดุ - อุปกรณ์สำหรับการวิจัยในชั้นเรียน ด้านงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านการ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ซึ่งมีปัญหาอยู่ในระดับ “เป็นปัญหาพอสมควร”

กรณีการ์ สำนักเนตร (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พบว่า คุณภาพของงานวิจัยในชั้นเรียนของครูอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นที่ครูนักวิจัยส่วนใหญ่สามารถเขียนรายงานวิจัยในชั้นเรียนมีคุณภาพในระดับดีคือ ชื่อเรื่อง ส่วนประเด็นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการอภิปรายผล มีคุณภาพในระดับต่ำ

สำหรับข้อมูลพื้นฐานการวิจัย พบว่า ครูนักวิจัยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ตำแหน่งครู คศ.2 ชำนาญการ เป็นงานวิจัยในชั้นเรียนที่ตีพิมพ์มากที่สุดในปี พ.ศ.2549 โดยทำการศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2 มากที่สุด

รายงานวิจัยในชั้นเรียนส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาเป็นนักเรียนทั้งชั้น นวัตกรรมที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบฝึกทักษะมากที่สุด ตรวจสอบคุณภาพด้วยวิธีหาประสิทธิภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบทดสอบ ตรวจสอบคุณภาพด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทดสอบก่อนและหลังใช้นวัตกรรม แล้วนำผลการทดสอบมาเปรียบเทียบกัน และนำเสนอผลการวิจัยในรูปตาราง

ผลการสังเคราะห์ข้อความรู้และข้อค้นพบเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ พบว่า ครูนักวิจัยใช้นวัตกรรมจำนวน 10 ประเภท ได้แก่ แบบฝึกทักษะ เทคนิควิธีการสอน ชุดการสอน บทเรียนสำเร็จรูป เอกสารประกอบการสอน นิทาน เกม เพลง หนังสืออ่านเพิ่มเติม บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สื่อวีดิทัศน์ ซึ่งนวัตกรรมทั้ง 10 ประเภท ดังกล่าว ครูมีวิธีการใช้ในการเรียนการสอนอย่างหลากหลายตามความเหมาะสมกับนักเรียนทั้งในและนอกชั้นเรียนและที่บ้าน หลังจากใช้นวัตกรรมแต่ละประเภทแล้ว ทำให้ผลการเรียนรู้ของนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

อำนวยการ เชื้อแขก (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูผู้สอนมีปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ชั้นสรุปผลการแก้ปัญหา/การพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ชั้นวางแผนการแก้ปัญหา/พัฒนา ชั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาในชั้นเรียน และชั้นค้นหาและพัฒนาวัตกรรมการกับชั้นนำนวัตกรรมไปใช้

2. ครูผู้สอนที่มีเพศต่างกันมีปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ชั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาในชั้นเรียน ชั้นวางแผนการแก้ปัญหา/พัฒนา ชั้นนำนวัตกรรมไปใช้ และชั้นสรุปผลการแก้ปัญหา/ การพัฒนา ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนชั้นค้นหาและพัฒนานวัตกรรม ไม่แตกต่างกัน

4. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ชั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาในชั้นเรียน ชั้นค้นหาและพัฒนานวัตกรรมและชั้นนำนวัตกรรมไปใช้ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนชั้นวางแผนการแก้ปัญหา/พัฒนา และ ชั้นสรุปผลการแก้ปัญหา/การพัฒนา ไม่แตกต่างกัน

5. ครูผู้สอนเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียน เรียงลำดับจากความถี่มากไปหาน้อย คือ ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับครูทุกคน ควรจัดทำคู่มือครูสำหรับการวิจัยในชั้นเรียน แจกให้กับครูและควรมีเวที ติดตามผลการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

โชคชัย สุขสนิท (2548: 111) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียน ของข้าราชการครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของข้าราชการครูผู้สอน โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าเพื่อการทำวิจัยในชั้นเรียน รองลงมาคือ ด้านบทบาทของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านที่เกี่ยวข้องกับครูผู้สอนในการทำวิจัยในชั้นเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.พบว่า ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของข้าราชการครูผู้สอนด้านที่เกี่ยวข้องกับครูผู้สอนในการทำวิจัยในชั้นเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การออกแบบการแก้ปัญหา เกี่ยวกับการศึกษารายกรณี มีปัญหาอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ประสบการณ์การทำวิจัยในชั้นเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก และการสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น แบบทดสอบ แบบสอบถาม แบบวัดเจตคติ เกี่ยวกับการ สร้างเครื่องมือด้วยตนเองกับความสนใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ซึ่งมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนในกรณีศึกษาด้วยตนเองมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

2. พบว่า ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของข้าราชการครูผู้สอน ด้านบทบาทของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยในชั้นเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาจนได้แนวทางที่จะนำไปสู่การวิจัย มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ให้โอกาสผู้มีผลงานการวิจัยได้ศึกษาต่อ เพื่อ

ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานของผู้ทำการวิจัย มีปัญหาอยู่ในระดับมาก และมีส่วนร่วมในการคิดหาทางเลือกนวัตกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อการวิจัย เช่น สื่อหรืออุปกรณ์การเรียนการสอน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ จัดหาแหล่งทุนเพื่อสนับสนุนการทำวิจัยให้ครูผู้ทำการวิจัย มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

3. พบว่า ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของข้าราชการครูผู้สอนด้านแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าเพื่อการวิจัยในชั้นเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีอินเทอร์เน็ตให้บริการในการสืบค้นข้อมูล มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนจัดหาเอกสาร ตำรา วรรณกรรม วารสาร บทความที่เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก และโรงเรียนมีนักวิจัยหรือบุคลากรแกนนำที่ได้รับการฝึกฝนให้ความรู้ในเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ โรงเรียนจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบเทียบปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของข้าราชการครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า

1. ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวมภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นต่างกันในด้านบทบาทของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าเพื่อการวิจัยในชั้นเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านที่เกี่ยวข้องกับครูผู้สอนที่ทำวิจัยในชั้นเรียนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประยูร ฉันทะมาตย์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนในสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 กลุ่มประชากรคือ ข้าราชการครูจำนวนทั้งสิ้น 981 คน ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 276 คน พบว่า

1. ข้าราชการครูมีปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน บุคลากรที่เกี่ยวข้องและการดำเนินงาน ตามลำดับ

2. ข้าราชการครูในสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 ที่มีประสบการณ์สอนต่างกัน มีปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์สอน 12 ปีลงมา มีความคิดเห็นต่อปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกับข้าราชการครูที่มีประสบการณ์สอน 13-18 ปี และ 19 ปีขึ้นไป

ส่วนข้าราชการครูที่มีประสบการณ์สอน 13-18 ปี กับ 19 ปีขึ้นไปมีปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง มีปัญหาการวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันกับสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีปัญหาการวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกับสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

4. ข้าราชการครูที่เคยทำและไม่เคยทำการวิจัยในชั้นเรียน มีปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุญมี พาพิมพ์ (2549: 92 - 95) ได้ศึกษาปัญหาการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 1 ปรากฏผล ดังนี้

1. ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 1 มีปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ด้านทักษะในการทำวิจัย ผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 1 มีปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน ด้านทักษะในการทำวิจัย อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์เพื่อการประสานงานในการวิจัย ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทักษะในการค้นคว้าตรวจสอบเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและทักษะในการเขียนรายงานผลการวิจัย

3. ด้านคุณลักษณะของนักวิจัย ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 1 มีปัญหาการวิจัยในชั้นเรียนด้านคุณลักษณะของนักวิจัย อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ เคารพความคิดเห็นทางวิชาการของคนอื่น ชยันหมั่นเพียรและมีความอดทน เคารพความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างและมีอิสระทางความคิดโดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย

4. ด้านการสนับสนุนการวิจัยของโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนในช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 1 มีปัญหาการวิจัยในชั้นเรียนด้านการสนับสนุนการวิจัยของโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณในการวิจัย จัดหาแหล่งวิชาเพื่อศึกษาค้นคว้างานวิจัย จัดหาวัสดุ-อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการวิจัยและส่งเสริมให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

5. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 16 ปี และ 16 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยครูที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 16 ปี มีปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ 16 ปีขึ้นไปทุกด้าน

สมบุรณ์ แสนโสมเมฆ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายฯ สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการศึกษาพบว่าครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียนทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ทุกด้าน เรียงลำดับของปัญหา ดังนี้

1. ด้านงบประมาณในการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ขาดการสนับสนุนงบประมาณจากโรงเรียนในการทำวิจัยในชั้นเรียน

2. ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ขาดบุคลากรในหน่วยงานอื่นให้ความร่วมมือในการทำวิจัยในชั้นเรียน

3. ด้านคุณสมบัติผู้วิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ครูผู้สอนขาดการเป็นผู้เคารพศักดิ์ศรีและสิทธิ ของนักเรียนหรือบุคคลอื่นที่ใช้เป็นตัวอย่าง (แหล่งข้อมูล) ในการวิจัยในชั้นเรียน

4. ด้านวัสดุอุปกรณ์และแหล่งวิชาการโรงเรียนมีเอกสารตำราเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน ในห้องสมุดไม่เพียงพอ

5. ด้านทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ขาดทักษะในการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน

6. ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ขาดความรู้เกี่ยวกับใช้คอมพิวเตอร์สำหรับ การวิเคราะห์ข้อมูล

เติม คำภักดี (2550: 53 - 58) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า การดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนของครูมักเป็นไปในลักษณะการทำวิจัยในระดับโรงเรียน ครูไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียนอย่างแท้จริง ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนและคิดว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องยาก เขียนรายงานการวิจัยไม่เป็น ขาดทักษะในการเขียน ขาดที่ปรึกษาในการทำวิจัย มีภาระงานมาก ขาดงบประมาณสนับสนุน ขาดแหล่งเรียนรู้และเอกสารสำหรับค้นคว้า และผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูที่เป็นตัวอย่างมีน้อย จึงทำให้มีปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียนในระดับปานกลาง

ชินชฎา ต้ววงศ์ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. ครูประถมศึกษามีปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีปัญหาอยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านที่มีปัญหาอยู่ใน

ระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ด้านแหล่งข้อมูล และด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ด้านที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านการดำเนินงาน

2. แนวทางการแก้ปัญหาคำทำวิจัยในชั้นเรียน

2.1 ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ การเข้ารับการอบรมสัมมนาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

2.2 ด้านการดำเนินงาน ได้แก่ ระบุโครงการวิจัยในชั้นเรียนเป็นแผนปฏิบัติงานของ สถานศึกษา จัดทำป้ายนิเทศเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนและเผยแพร่ผลงานการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ประกาศเกียรติคุณ ยกย่องครูที่ประสบผลสำเร็จในการทำวิจัยในชั้นเรียน จัดนิทรรศการแสดงผลงานครูที่ประสบผลสำเร็จในการทำวิจัยในชั้นเรียน เชิญวิทยากรจากส่วนกลางมาให้ความรู้ ให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษา นำการวิจัยในชั้นเรียนมาเป็นส่วนหนึ่งในการประเมินความดี ความชอบของครู ผู้บริหารพร้อมทั้งการประเมินโรงเรียน

2.3 ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แต่งตั้งทีมที่ปรึกษาในโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน สนับสนุนและเป็นกำลังใจให้เพื่อนร่วมงาน เพื่อให้เห็นความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนและให้ การสนับสนุนอย่างจริงจัง นิเทศ ติดตามการทำงานของคุณครูอย่างสม่ำเสมอ

2.4 ด้านงบประมาณ ได้แก่ จัดงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง จัดหางบประมาณสนับสนุนแก่ครูที่พัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน พิจารณาเพิ่มงบประมาณแผนงานวิชาการ

2.5 ด้านวัสดุอุปกรณ์ได้แก่ สถานศึกษาจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอและ ตรงต่อความต้องการของครูในการทำวิจัยชั้นเรียนตามความเหมาะสมของงาน

2.6 ด้านแหล่งข้อมูล ได้แก่ จัดตั้งแหล่งวิชาการเพื่อการศึกษาค้นคว้างานวิจัย ประสานงานระหว่างกลุ่มโรงเรียนในการจัดตั้งแหล่งศึกษาค้นคว้างานวิจัย จัดทวารสารด้านการวิจัย วัดผลประเมินผลมาไว้ในแหล่งวิชาการ นำผลงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จมาจัดแสดงเผยแพร่

อนวัณณิ คุณณแก้ว (2546: บทคดัยอ) ไดัศึษาสภาพปัญหาคำทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า สภาพปัญหาคำทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในจังหวัดเพชรบูรณ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาคำทำวิจัยในระดับมาก เช่น ทักษะและประสบการณ์ในการทำวิจัยในชั้นเรียน ความสามารถในการเขียนรายงาน ผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา ทักษะในการสร้างเครื่องมือ งบประมาณสนับสนุน ความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลแหล่งค้นคว้า การเขียนรายงาน เวลาในการทำอุปกรณ์ที่ช่วยในการพิมพ์และวิเคราะห์ ความรู้ในการนำเทคนิควิธีการ หรือสื่อการสอนมาใช้แก้ปัญหา ขั้นตอนการทำวิจัย ความมั่นใจ แรงจูงใจ การกำหนดเรื่องวิจัย ความร่วมมือและความช่วยเหลือของเพื่อนร่วมงาน ส่วนปัญหาที่มีอยู่ในระดับปานกลาง คือ การให้ความสำคัญ การให้

การสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร และการสนับสนุนให้เข้าอบรมหลักสูตรการวิจัย
ในชั้นเรียน

Prince of Songkla University
Pattani Campus